Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXXI № 26 (3593) Варшава, 28 червня 2026 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з фейсбук-сторінки Володимира Зеленського

Навроцький забирає Білого Орла – українці масово повертають польські нагороди. с. 2

Заява меншинної сторони Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин. с. 5

Свято дитячої творчості в Ридзеві. с. 8

ISSN 027-8254
9 770027 825269 26

eprasa.pl baf10a602b

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

Навроцький забирає Білого Орла – українці масово повертають польські нагороди

Навроцький виконує свої попередження

Президент Польщі Кароль Навроцький попереджав, що позбавить президента України Володимира Зеленського ордена Білого Орла, який вручав попередній президент Анджей Дуда, через те, що український президент підписав указ про присвоєння імені «Героїв УПА» одному з підрозділів ЗСУ.

19 червня це сталося – Кароль Навроцький забрав орден і заявив, що Польща не допустить вступу у ЄС тих, хто не розуміє необхідності відмовитись від «культу тоталітаризму та насильства».

«Такий символ вимагає не лише заслуг, а й поваги до цінностей, які становлять фундамент нашої спільноти, – заявив Навроцький. – Тому, з огляду на згоду президента Володимира Зеленського на присвоєння одній із частин Збройних сил України назви „Героїв УПА", після консультацій із капітулою я ухвалив рішення про позбавлення президента України ордена Білого Орла».

Він підкреслив, що це рішення не спрямовано проти українського народу і не означає зміни стратегічного напряму польської політики безпеки. Навроцький зазначив, що Польща залишається захисником суверенітету та територіальної цілісності України, однак послідовно захищатиме пам'ять своїх громадян та гідність власних державних символів і «не погодиться на героїзацію тих, хто вбивав беззахисних польських цивільних осіб».

«Шлях України до європейських структур також вимагає готовності чесно зіткнутися зі складними сторінками власної історії. Об'єднана Європа була побудована на відмові від тоталітаризму та культу насильства. Ці принципи мають бути обов'язковими для всіх. Для тих, хто цього не розуміє, місця в Європейському Союзі бути не може, і Польща, безсумнівно, цього не допустить», – заявив польський президент.

Навроцький також підкреслив, що для переважної більшості польського суспільства УПА залишається насамперед угрупованням, відповідальним за жорстокі злочини, скоєні проти польських громадян, і позиція польської держави з цього питання відома вже багато років.

Зеленський повертає Білого Орла

Для набуття чинності рішення Навроцького було необхідне ще схвалення прем'єр-міністра Дональда Туска, однак Володимир Зеленський не став його очікувати і повернув нагороду.

20 червня він повідомив, що відправив орден Білого Орла президенту Польщі… «Новою поштою». Президент опублікував фото з відділення «НП», де видно, що нагороду відправили на адресу Канцелярії президента Польщі, а отримувачем вказаний Кароль Навроцький.

За словами Зеленського, напередодні президент Польщі зазначив, що орден Білого Орла не є звичайною відзнакою, а є символом найвищої довіри Речі Посполитої та означає особливий зв'язок із польською державою та особливу вдячність народу. «„Такий символ вимагає не лише заслуг, але й поваги до цінностей, які становлять фундамент нашої спільноти". Отже, якщо вважається, що цей особливий символ може залишатись у Катерини Другої, Беніто Муссоліні та Герхарда Шредера, то ми в Україні не будемо із цим сперечатись», – висловився Зеленський.

«Ми вважали, що саме українському народові і нашій армії у 2023 році був адресований орден Білого Орла. Так тоді говорилося. Сьогодні я відправив орден пану президенту Польщі. Думаю, майбутнє підтвердить шану до українців», – додав він.

За словами президента, Україна вдячна польському народові за підтримку та співпрацю, яка відіграє значну роль «у боротьбі за нашу і вашу незалежність від росії», а також і надалі буде відкритою до всіх змістовних форматів взаємодії з Польщею, щоб постаратись не допускати різночитань складних і болісних сторінок минулого двох народів і забезпечити належну повагу всім безневинним жертвам 20 століття.

«Орденопад»

Поверненням однієї польської нагороди діло не скінчилося, після цього почався справжній «орденопад». Очільник Міністерства закордонних справ України Андрій Сибіга, посол України у Польщі Василь Боднар та очільник Офісу президента Кирило Буданов оголосили, що повертають видані їм польські нагороди.

Глава МЗС Андрій Сибіга назвав крок Навроцького стратегічною помилкою, від якої виграє лише москва.

«Нам шкода, що емоції взяли гору в Варшаві та змусили польських політиків іти на невиправдані, імпульсивні та зневажливі кроки в бік навіть не президента Зеленського, а насамперед української держави. На тлі таких безрозсудних дій не бачу можливості зберігати надану мені в жовтні 2022 року високу державну нагороду Республіки Польща – Командорський хрест із зіркою ордена "За заслуги перед Польщею". Невдовзі поверну його Польщі», – повідомив Сибіга.

Він заявив, що справа не в орденах, а в ставленні, і Україна завжди виступала за підхід взаємної поваги – навіть коли йшлося про складні та проблемні теми. «А це передбачає, що ми поважаємо рішення одні одних навіть тоді, коли не погоджуємося з ними. „Погоджуємося не погоджуватися", як-то кажуть. Ми ніколи не хотіли цього конфлікту. Натомість протягом півтора року активно працювали над врегулюванням суперечностей, деполітизацією історичних питань, розблокуванням фахової, наукової роботи, пошуково-ексгумаційних робіт і перепоховань на запит

eprasa.pl baf10a602b

польської сторони, відновленням діяльності Конгресу істориків. Ми багато чого досягли на цьому шляху. Просто зараз тривають пошукові роботи в Гуті-Пеняцькій, про які просили поляки», – зазначив Сибіга.

На тлі всього цього нинішнє загострення – контрпродуктивне та не потрібне ні українцям, ні полякам, додав він. «Нам шкода, що замість пошуку рішень польська сторона вирішила ескалювати це загострення до неприпустимого та неадекватного рівня. Жоден президент іншої країни не буде диктувати нам нашу історію», – заявив він.

Сибіга висловив сподівання, що згодом холодний розум візьме гору і польські друзі повернуться до рівноправного діалогу, який відповідає союзницьким відносинам між країнами на тлі протидії спільному ворогу в москві.

Посол Василь Боднар зазначив, що також не може залишитися осторонь від рішення, яке вважає історично несправедливим.

«Розуміючи емоції, які панують в Польщі, не можу прийняти, що президента України, Володимира Зеленського – друга Польщі, главу держави, яка мужньо захищається від російського агресора та боронить мир в Європі, позбавлено найвищої польської нагороди, – зазначив він. – В умовах війни росії проти України, під атаками ракет і дронів, це рішення сприймається особливо болісно і емоційно, як жест щодо всього українського народу. За цих обставин я змушений повернути Кавалерський хрест Ордена „За заслуги Республіки Польща"». Він висловив переконання, що у підсумку «мудрість переможе емоції, а взаємна повага – політичну кон'юнктуру».

Очільник ОП Кирило Буданов назвав рішення президента Польщі щодо позбавлення Зеленського ордена «недружнім актом» щодо українського народу і «подарунком для московського агресора, який той обов'язково використає проти обох наших країн».

«Україна не вказує жодному іншому народові, як вчити його історію. Тож і ми залишаємо за собою справедливе право на власну національну пам'ять та гідність, – заявив Буданов. – Попри все, ми й далі міцно стоятимемо на засадах відкритого партнерства з усіма нашими союзниками. Однак партнерства рівноправного, заснованого на принципах взаємоповаги».

Кучма, Ющенко і Порошенко підтримали Зеленського

Після рішення Зеленського повернули свої ордени Білого Орла і троє українських президентів.

«Я впевнений, що нинішній недружній крок президента Навроцького не може перекреслити все. Але сьогодні я не маю іншого вибору, ніж відмовитися від високого польського ордену. Не для того Україна прийняла бій від росії, яка обґрунтовувала своє вторгнення історичними претензіями, щоб сьогодні вже інші країни диктували нам нашу історію та визначали, кого нам шанувати», – аргументував своє рішення другий президент України Леонід Кучма.

«Одна справа – коли нападає ворог. Зовсім інша – коли ворожнеча розводить друзів. А ще страшніше – якщо цим друзям ще й загрожує спільна небезпека. Ми маємо пам'ятати історію. Однак минуле не може бути важливішим за майбутнє», – додав він.

Третій президент України Віктор Ющенко назвав рішення Кароля Навроцького «безумовно безвідповідальним».

«В Україні та Польщі була, звісно, різна історія і різні герої. Ми, українці, зокрема і влада, не ставили за мету акцентувати чи формувати польській нації, хто має бути вашим національним героєм. Це – ваша історія і ваш вибір! Очевидно, і українці не потребують аналогічних послуг. Це наше суверенне право – визначати, хто є наші національні герої. Повторюся: ваші і наші герої – люди різні. Але переконаний, що їхній вибір базований на соціоментальному критерії. А саме – національними героями України є ті, хто присвятив свою боротьбу, здоров'я і життя свободі нації та суверенності своєї держави. Переконаний, що так чинить і польська нація. Тому визначати, чиїм доблесним іменем названо військовий підрозділ ЗСУ – це суверенне право української нації і держави», – зазначив Ющенко.

П'ятий президент України Петро Порошенко також відмовився від нагороди та зазначив, що цей крок жодним чином не адресований польському народові.

«Ті в Польщі, хто не пережовує історичні міфи, а вивчає історію і робить висновки з її уроків, знає, що після того, як Україна втрачає незалежність, її втрачає і Польща. Але не минуле має визначати наші стосунки. Я не хочу, щоб поляки редагували наші підручники і жодним чином не претендую на те, щоб ми, українці, корегували польські підручники, бо інакше нам пришлють спільний підручник із москви», – висловився він.

«Будь-яка криза між Києвом і Варшавою сьогодні – це не лише проблема дипломатії. Це питання безпеки. І саме тому її потрібно вирішувати негайно. Сьогодні важливо не поглиблювати конфлікт, а завершити його, – наголосив Порошенко. – Політики можуть собі дозволити політичні жести, але дипломати мають не орденами кидатися, а долати кризу».

Додамо, що також повернув Польщі лицарський хрест Ордена Заслуг Республіки Польща і колишній прем'єр України Володимир Гройсман. Він вважає, що можна дивитись на минуле по-різному і це нормально між сусідами з такою глибокою і складною спільною долею, але минуле не може бути дорожчим за спільне майбутнє.

Польські активісти вирішили нагородити Зеленського власним орденом

Представники польського громадянського суспільства вирішили нагородити президента України Володимира Зеленського власним «Орденом майбутнього» після того, як президент Польщі Кароль Навроцький позбавив його ордена Білого Орла.

«Українці віддають життя за безпеку – свою, Польщі і Європи. Нинішнє рішення польського глави держави показує, як діє російська пастка. Польські праві сили розпочали передвиборчу кампанію до парламентських виборів і безжально використовують Волинську трагедію в політичних цілях. Політики сперечаються про 1943 рік, тоді як у 2026 році в Україні щодня гинуть люди», – зазначають активісти.

За словами авторів ініціативи, польський президент і його команда підживлюють російську пропаганду: «Тому як громадяни Республіки Польща ми вручаємо власний орден. Це ініціатива знизу. Таким чином ми показуємо, що багатьох поляків не вдасться налаштувати проти українців. Ми допомагали й будемо допомагати. Нам не потрібна згода політиків, щоб поводитися гідно щодо інших людей». ●

eprasa.pl baf10a602b

Байдарковий молодіжний табір біля Валча

Вроцлавсько-Кошалінська єпархія УГКЦ вкотре організовує молодіжний сплав на байдарках. Цьогоріч він проходитиме 6-10 липня.

Маршрут сплаву охоплює річки та озера навколо міста Валч у Західнопоморському воєводстві. Передбачений вік учасників – 14 років і більше.

У програмі – сплав байдарками (каяками), щоденна молитва та розважання Святого Письма. Також буде забезпечено харчування та страхування, нічліг у домі або в наметі та нагляд кваліфікованих опікунів.

Кількість місць – обмежена, табір може прийняти максимально 30 осіб. Всю інформацію щодо вартості та оплати можна знайти на сайті єпархії (cerkiew.net.pl) у повідомленні «Сплав каяками для молоді 6/07-10/07/2026».

Щодо запису та додаткових питань потрібно звертатися до пароха Старґарда – отця Руслана Марцішака: e-mail: marcyszak.ruslan@gmail.com, тел.: 505 541 758.

День української кухні у Кошаліні

Товариство «Майстерня» з Кошаліна запрошує 27 червня (з 14:00 до 18:00) на День української кухні.

Учасників події чекають смачні домашні вареники, шашлики, борщ, голубці та інші улюблені українські страви. У програмі – живий концерт української музики та ігри, щоб розважити дітей. Під час події відбудеться й продаж українських виробів ручної роботи: прикрас, декору, сувенірів.

«Смакуй – і допомагай ЗСУ! Приходьте, підтримайте, будьте з нами! Разом до Перемоги!» – запрошують організатори, які вказують, що проводять збірку коштів на деталі для дронів.

Цьогоріч відбудеться вже друга едиція Дня української кухні у Кошаліні й проходитиме за адресою: ul. Niepodległości 24-26 (територія біля греко-католицького храму).

Наймолодші учні «шашкевичівки» виступили у фіналі Перемиської академії талантів

9 червня у Казимирському замку в Перемишлі відбувся гала-концерт, що завершив проєкт Перемиська академія талантів. На врочистому концерті виступили учні Комплексу шкіл № 2 ім. Маркіяна Шашкевича з Перемишля. Діти представили результати своєї річної роботи на заняттях танцю під керівництвом Іванки Горків, яка працює з танцювальним колективом школи «Аркан».

«Діти з великою відданістю та радістю виконали два українські народні танці – „Гуцулку” та „Поліську польку”», – читаємо на фейсбук-сторінці школи.

Як зазначає дирекція «шашкевичівки», виступ був не лише демонстрацією набутих танцювальних навичок, а й «прекрасним прикладом міжкультурної інтеграції та співпраці».

Фото Павла Лози

Фестиваль «Еколомия» в Ґурові

4 липня в Ґурові-Ілавецькому відбудеться чергова едиція фестивалю «Еколомия». Традиційно свято пройде в амфітеатрі біля ґурово-ілавецького Комплексу шкіл з українською мовою навчання.

«Еколомия» – це насамперед фестиваль музичних зірок з України та Польщі. Цьогорічним хедлайнером буде музичний гурт «Мед Хедс» з Києва, що співає в стилі рокабілі.

Крім низки українських колективів з регіону, зокрема формацій «The Ukrainian Folk» з Ґурова, фольклорного рок-гурту «Горпина» з Ольштина, будуть й танцювальні та музичні колективи з Польщі, України, США й Канади.

Згідно з ідеєю творців фестивалю, він популяризує екологію і здоровий спосіб життя, тому не бракуватиме конкурсів на екологічні теми, спортивних турнірів тощо. Організатори підготували різноманітні майстер-класи, а учасники зможуть придбати виготовлені вручну предмети, прикраси та інші речі. Усі події у рамах «Еколомії» – безплатні.

Початок «Еколомії 2026» в Ґурові – о 17:00.

Подробиці знайдете на фейсбук-сторінці фестивалю (facebook.com/ekolomyja).

«Мала Сарепта» для дітей та молоді у Новиці

4 червня діти та молодь Краківського деканату УГКЦ знову зустрілися в Новиці на Лемківщині на «Малій Сарепті». Як читаємо на сайті Перемишсько-Варшавської архієпархії, цьогорічна зустріч зібрала близько 50 дітей та молоді, які з батьками й своїми парохами приїхали з Криниці, Нового Сонча, Кракова, Ґорлиць та навколишніх сіл Лемківщини.

Першим пунктом програми, звісно, була молитва – божественна літургія за участі священників.

Наступним етапом зустрічі стали спортивні змагання. Учасники були поділені на три вікові категорії, а організатори провели конкуренції під наглядом вчительки фізичного виховання з Ґорлиць Яніни Малиняк. Після підбиття підсумків відбулося оголошення результатів. Цьогоріч всі учасники змагань отримали подарунки, упаковані в креативні екоторби з маркуванням «Mała Sarepta».

«Спільно пообідавши, задоволені діти, молодь і їхні батьки повернулися до своїх домівок в очікуванні на літні канікули та нові зустрічі на “Сарепті”», – читаємо у повідомленні.

eprasa.pl baf10a602b

Stanowisko Strony Mniejszościowej Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych w związku z narastającą w przestrzeni publicznej falą ksenofobii oraz otwartym negowaniem praw obywatelskich osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych

Strona Mniejszościowa Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych wyraża zaniepokojenie narastającą w ostatnim czasie w przestrzeni publicznej falą ksenofobii oraz otwartym negowaniem praw obywatelskich osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych.

Wypowiedzi niektórych polityków i publicystów negujących prawo do pełnienia funkcji publicznych przez osoby należące do mniejszości narodowych lub etnicznych oraz postulujących sprawdzanie przynależności narodowej urzędników publicznych, czyli stosowanie kryterium etnicznego wobec obywateli państwa, mają daleko idące skutki społeczne. Wywołały już one zjawisko masowego hejtu i mowy nienawiści skierowanej przeciwko mniejszościom. Podważane są podstawowe prawa obywatelskie osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, w tym także prawo do zachowywania przez mniejszości własnej tradycji, kultury, języka, tożsamości i pamięci historycznej.

Godzi to w pryncypia państwa demokratycznego, zgodnie z którymi wszyscy obywatele są równi i mogą korzystać z pełni praw obywatelskich. Należy przypomnieć art. 60. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi, że „Obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych mają prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach". Niezwykle aktualne stają się też zapisy art. 32 ustawy zasadniczej, iż „Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne", a także, że „Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny".

Narastająca skala i masowość hejtu powoduje, że kształtująca się atmosfera zaczyna stanowić realne zagrożenie dla osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, wpływa już na realne możliwości korzystaniaz praw konstytucyjnych. Budzi to obawy i strach wielu obywateli Rzeczypospolitej należących do mniejszości narodowych i etnicznych. Coraz częściej nasuwa się pytanie, czy osoby należące do mniejszości mogą w pełni swobodnie publicznie prowadzić działania na rzecz zachowania własnej tożsamości, kultury, języka i tradycji.

Jak trafnie stwierdził Prezes Rady Ministrów Donald Tusk, fala ta „zaczyna być niebezpieczna z punktu widzenia istoty Rzeczypospolitej". Należy w pełni zgodzić się ze stwierdzeniem, że „słowa, które są wypowiadane przez teoretycznie poważnych ludzi, będą ośmielać teraz większe grupy ludzi do tego, aby siać ksenofobię, pogardę dla ludzi o innych poglądach, pogardę dla ludzi o pochodzeniu, które nie odpowiada wzorom czystej polskości, czystej rasy itd. Wiemy, czym to się kończy".

Strona Mniejszościowa Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych apeluje o podjęcie działań w celu zapobiegania dyskryminacji osób należących do mniejszości w życiu politycznym, społecznym, gospodarczym, oświatowym czy kulturalnym oraz zapewniających mniejszościom narodowym i etnicznym poczucia bezpieczeństwa, w tym także podczas realizowania przez nie swoich konstytucyjnych praw do zachowania własnej tożsamości, języka i kultury. Niezbędną jest stanowcza reakcja organów państwa na wszelkie przejawy mowy nienawiści czy postulaty ograniczania praw obywatelskich mniejszości narodowych i etnicznych. Za niezwykle ważne uważamy też podjęcie działań edukacyjnych kształtujących wrażliwość na różnorodność kulturową jako wartość a nie zagrożenie, aby kultywowanie przez osoby należące do mniejszości swojego języka, kultury, tożsamości, odmiennych niż większości społeczeństwa, nie stawało się powodem wrogości i stygmatyzowania mniejszości.

Grzegorz Kuprianowicz
Współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu
i Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
reprezentujący mniejszości

Warszawa, 15 czerwca 2026 r.

День фольклору у Венґожеві від «Черемоша»

23 травня в центрі Венґожева у Вармінсько-Мазурському воєводстві відбувся День фольклору. На сцені свої номери представив венґожевський ансамбль пісні й танцю «Черемош» у всіх вікових групах – малюки, старші діти, підлітки.

Виступили й дорослі учасники колективу, які зібралися з нагоди заходу на репетицію та підготували до Дня фольклору музично-театральну виставу під назвою «Мрія про Львів».

Програма події була не лише насичена барвистими костюмами, танцями та мелодіями у виконанні «Черемошу» й місцевих артистів, але й пропонувала розваги для дітей та можливість придбати домашню випічку.

Нагадуємо, що у 2021 році, після 28 років виступів, народний танцювальний ансамбль «Черемош» завершив свою діяльність. Проте у 2024 році колектив, який роками був однією з візитівок української громади Венґожева, відновив свою роботу.

Охочі приєднатися до ансамблю можуть зв'язатися з його керівницею, Маґдаленою Лобач, за телефоном 577 632 269 або на фейсбук-сторінці гурту Zespół Tańca Ludowego Czeremosz Ансамбль Народного Танцю Черемош.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl baf10a602b

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

«Якщо буде палати Україна, буде палати й москва»

Українські далекобійні удари по території рф стають дедалі відчутнішими за своїми наслідками. Українським безпілотникам уже вдається прориватися через російську протиповітряну оборону навколо москви, яка донедавна вважалася найсильнішою та найкращою в росії. Українська армія вже тривалий час атакує підприємства, пов'язані з оборонною промисловістю, а також нафтову галузь, яка фінансує російську агресію проти України. Втім, окрім прагматичного виміру, що полягає в послабленні спроможності супротивника продовжувати війну, важливим є також і психологічний ефект. З 2022 року росія регулярно атакує українські міста, тероризуючи їхніх жителів ракетами та дронами. А тепер вже мешканці москви можуть на власній шкурі відчути, чим є війна, розв'язана їхнім диктатором путіним. Що важливо, українські технологічні можливості у цій сфері постійно розвиваються, а отже, зростатимуть і перспективи для ще дошкульніших ударів по російському тилу.

Вибух у москві. Фото – скріншот з відео

18 червня українські сили здійснили масовану атаку на москву та підмосков'я. На думку експертів, це був найбільший український напад на столицю росії з часів її вторгнення в Україну.

Головною ціллю українського удару був московський НПЗ, який належить «Газпромнафті», розташований в районі Капотня на південному сході москви. Двома днями раніше (16 червня) українські БпЛА вже атакували його. За даними агентства Reuters, внаслідок другого удару підприємство зазнало нових пошкоджень, постраждали технологічні установки, а на території заводу спалахнули пожежі.

Вибух на підприємстві внаслідок удару українських дронів був настільки сильним, що величезна кришка нафтового резервуара злетіла в небо. Фотографія цього вибуху вмить стала темою численних мемів в українському інтернеті. Так само як і фото, на якому видно, як російська зенітна ракета пролітає повз український дрон, не влучивши в нього. 19 червня українські дрони знову атакували москву та околиці.

Чи стануть нестача бензину й дрони над москвою ключем до завершення війни?

Це були не перші українські атаки безпілотників на російську столицю. 3 травня 2023 року один із українських дронів долетів до кремля; пошкодження були незначними, але символічне значення – величезним. Згодом російська армія почала посилювати багатоешелоновану протиповітряну оборону навколо москви, хвалячись, що вона практично непробивна. Тривалий час Україна, ймовірно, саме через протиповітряну оборону навколо москви, не відправляла туди свої дрони. Можливо, Київ також враховував політичні чинники, адже західні партнери протягом тривалого часу виступали проти українських атак на територію росії.

Українське політичне керівництво та командування вирішило сконцентруватися на інших цілях – галузях російської нафтової промисловості. Тобто на тій частині економіки, завдяки якій російський режим може вести війну проти України.

Навесні цього року Україна активізувала повітряні атаки на російські НПЗ та об'єкти транспортування нафти й нафтопродуктів. На думку Києва, у такий спосіб можна змусити москву бути більш схильною до переговорів про припинення війни, а також послабити військову економіку росії.

20 червня українські дрони атакували Тюменський нафтопереробний завод, який розташований приблизно за 1900 кілометрів від України.

Місцева влада заявила, що атака не завдала жодних збитків, однак мешканці мікрорайону Антипіно, розташованого неподалік від нафтопереробного заводу, повідомляли в соціальних мережах щонайменше про два потужні вибухи. На відео, опублікованих у соцмережах, видно густий дим, що здіймається над підприємством.

Тюменський НПЗ є найбільшим нафтопереробним підприємством у Західному Сибіру з потужністю переробки понад 7 мільйонів тонн нафти на рік.

16 та 18 червня відбулися вже згадані атаки на московський НПЗ, які призвели до пошкодження ключових установок цього підприємства.

14 червня президент Володимир Зеленський підтвердив, що Україна завдала удару по нафтобазі у Рибінську Ярославської області, понад 700 км від кордону, та по хімічному заводу «Азот» у Тульській області. Днем раніше Генштаб ЗСУ заявив, що було уражено стратегічний цех підготовки нафти у Волгоградській області. 11 червня через масштабну пожежу після нальоту БпЛА повністю зупинив роботу Куйбишевський НПЗ компанії «роснефть» у Самарі.

Україна також збільшила інтенсивність атак на чорноморські порти, нафтопереробні заводи в Поволжі, Прикам'ї. Під масованими атаками опинились порти в Ленінградській області – Усть-Луга та Приморськ.

Відкриття Петербурзького міжнародного економічного форуму на початку червня супроводжувалось величезним стовпом диму, який було видно з центру Петербурга. Укра-

eprasa.pl baf10a602b

їнські дрони здійснили атаку на нафтовий термінал за день до приїзду путіна на форум.

За даними західних аналітиків, остання хвиля ударів могла вивести з ладу понад 20% російських потужностей із переробки нафти.

В результаті цих атак обмеження на купівлю пального вже діють у 53 регіонах росії та на окупованих територіях України. В багатьох регіонах водіям не дозволяють купувати більше пального, ніж вміщує один бак автомобіля.

Дефіцит пального особливо відчутний у прифронтових регіонах та на окупованих територіях. Українські удари середнього радіуса дії регулярно уражають бензовози, які везуть пальне до Криму через окуповану територію України.

21 червня очільник Сил безпілотних систем Роберт «Мадяр» Бровді оприлюднив відео влучань по нафтобазі нафтоналивного термінала в окупованій Керчі, перепросивши водночас у кримських українців за стрес.

Після цієї атаки окупаційна влада Криму ввела повну заборону на продаж пального на заправних станціях усім, окрім самої окупаційної влади.

Українські удари безпілотниками призводять до того, що Крим повільно перетворюється на острів. Окрім «вогневого контролю» над логістичними маршрутами, що проходять через окуповані частини Донецької, Запорізької та Херсонської областей, серйозно пошкоджено мости на півночі Криму. Поромні переправи також знищені, тож фактично єдина дорога веде через Кримський міст, але самі окупанти б'ють на сполох, що він незабаром теж може стати ціллю українських атак.

Проблеми з бензином у росії можуть призвести до послаблення підтримки війни серед росіян. Подібний ефект, на думку експертів, можуть мати й українські дрони, які все частіше з'являються над москвою. Для багатьох жителів російської столиці «спеціальна операція» в Україні була чимось далеким. Тепер вони нарешті відчують наслідки розв'язаної війни. Найбільші аеропорти росії все частіше призупиняють рейси через українські атаки. У сезон відпусток це буде особливо відчутно для тих росіян, яких ця війна «не стосується».

Крім того, українські дрони над москвою – це прямий удар по авторитету путіна, який після понад чотирьох років агресії не лише не захопив Київ, а й на додачу тепер Україна здатна завдавати ударів по самій російській столиці.

Не одними дронами. Час на українські ракети

Українські атаки на цілі в глибині росії можуть стати ще більш дошкульними. 10 червня щонайменше одна українська ракета FP-5 Flamingo вдарила по заводу ВНДІР-Прогрес в Чебоксарах. Це підприємство виробляє компоненти для дронів типу «Шахед», а також ракетних комплексів «Іскандер-М» і «Калібр», якими росія атакує українські міста.

Це не перше застосування ракет Flamingo для ударів по об'єктах у росії. Ракета FP-5 – це важка крилата ракета великої дальності. За даними виробника, дальність польоту ракети становить до 3000 кілометрів. Ракета рухається зі швидкістю до 950 кілометрів на годину, а її бойова частина важить до 1150 кілограмів.

Виробником ракет Flamingo є компанія Fire Point, яка раніше стала відомою завдяки виробництву ефективних дронів FP-1 та FP-2, що використовувалися для ударів по російських тилах.

Компанія була заснована у 2022 році після початку російської агресії й перетворилася з новачка в цій галузі на одне з провідних приватних оборонних підприємств України, яке спеціалізується на безпілотних та ракетних рішеннях.

Президент Володимир Зеленський також стверджує, що Україна вже близька до створення власних балістичних ракет.

«Ми ще не маємо балістичних ракет, але ми на правильному шляху до цього. Ми вже дуже близькі», – сказав він в опублікованому 11 червня інтерв'ю британському телеканалу Sky News.

Розробкою української балістики також займається компанія Fire Point. Вона представила проєкт двох ракет такого типу, які відрізняються дальністю польоту та вагою бойової частини. Ракета FP-7 має дальність до 200 кілометрів, бойову частину вагою 150 кілограмів і повинна рухатися зі швидкістю близько 1500 м/с. Ця ракета вже пройшла перші випробування.

Значно більші можливості має балістична ракета FP-9, що перебуває в розробці. Вона повинна мати дальність до 850 кілометрів, що створить безпосередню загрозу для столиці росії. Очікується, що вона досягатиме швидкості близько 2200 м/с і переноситиме 800 кілограмів вибухівки. Льотні випробування цієї ракети можуть розпочатися у червні-липні цього року.

Україна також має попередній досвід розробки ракетного озброєння. У квітні 2022 року дві українські ракети Р-360 «Нептун», розроблені Київським конструкторським бюро «Луч», затопили флагман Чорноморського флоту – ракетний крейсер «москва». У наступні роки було створено також так званий «Довгий Нептун», який має більшу дальність. Українські «Нептуни» вже неодноразово використовувалися для ураження російських цілей. У ніч з 10 на 11 червня ракета «Нептун» знищила склад озброєння та військової техніки Чорноморського флоту в Севастополі.

З 1994 року розташоване у Дніпрі (тодішньому Дніпропетровську) Конструкторське бюро «Південне» розробляло оперативно-тактичний комплекс «Сапсан» для балістичних ракет із дальністю до 500 кілометрів. КБ «Південне» мало багаторічний досвід, ще з часів СРСР, проєктування космічних ракет та міжконтинентальних балістичних ракет. Саме тамтешні інженери створили ракету Р-36 та її подальші модифікації для перенесення ядерних боєголовок. Ця ракета була класифікована НАТО як SS-18 (Satan) і наприкінці Холодної війни вважалася на Заході одним із найнебезпечніших видів зброї в радянському ядерному арсеналі.

Після здобуття Україною незалежності фінансові проблеми торкнулися й діяльності Конструкторського бюро «Південне». На параді в Києві у 2018 році було продемонстровано проєкт пускової установки комплексу «Сапсан». Роботи прискорилися після російського вторгнення. З'являлася непідтверджена інформація про випробування ракети, зокрема навіть у бойових умовах. Відомо також, що російська армія полювала на місця розташування виробництва цих ракет.

У червні під час міжнародного форуму «Архітектура безпеки» у Києві Тарас Чмут, голова фонду «Повернись живим», який допомагає модернізувати українську армію, заявив, що Україна має власну балістичну ракету з дальністю 800-900 км. Він також зазначив, що ця ракета вже використовувалася в бойових умовах. На думку експертів, Чмут, який не розкрив більше деталей, міг мати на увазі саме балістичну ракету, що створюється в межах системи «Сапсан». ●

eprasa.pl baf10a602b

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Свято дитячої творчості в Ридзеві

В Ридзеві біля Ґіжицька 14 червня відбулося чергове Свято дитячої творчості, яке вже майже три десятиліття збирає дітей, молодь, батьків, учителів та представників української громади з усього регіону.

Попри похмуру погоду, над озером панувала атмосфера радості, зустрічей і спільного переживання української культури. На сцені виступили діти з пунктів навчання української мови та греко-католицької релігії у Видмінах, Ґіжицьку, Банях-Мазурських, Круклянках, Венґожеві, Собехах, Венцьках і Срокові, а також колективи «Малі співаки» і «Лісова пісня» з української школи в Бартошицях та ансамбль «Сузір'ячко» з Ольштина. До програми долучилися й польські ансамблі «Extreme Kids» та «Niegocin», що підкреслило відкритий та інтеграційний характер заходу.

Урочистість відвідали, зокрема, голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка, сенаторка Йоланта Пйотровська, бургомістр Ґіжицька Ева Островська та владика Аркадій Трохановський. Саме владика звернув увагу на значення таких зустрічей для громади.

«Це завжди для всіх нас радість, що виступають діти з наших парафій та пунктів навчання української мови», – наголосив він. Аркадій Трохановський подякував учителям, катехитам і священникам за працю та підкреслив, що сьогодні особливо потрібна єдність і підтримка кожної української ініціативи.

Під час свята відбулося також вручення нагород учасникам єпархіального конкурсу «Святі біля мене». Відзначення переможців стало нагодою поєднати мистецьку та духовну частини заходу. Парох греко-католицької парафії в Ґіжицьку отець Партеній Підчеха ЧСВВ порівняв життя громади з польотом на двох крилах. Одне з них – це мова, культура та спільна спадщина, друге – духовність і Церква. Саме вони, на його думку, допомагають молодому поколінню зберігати свою ідентичність.

Цього року до Ридзева приїхали також діти з Дубна та інших місцевостей Рівненщини, серед яких були й ті, чиї батьки воюють, перебувають у полоні, зникли безвісти або

eprasa.pl baf10a602b

зазнали поранень під час війни. Тетяна Войт із Дубна підкреслила, що для її вихованців – це надзвичайно важливий досвід. «У дітей море емоцій тут», – сказала вона. Педагог зізналася, що її вражає те, як українцям у Польщі вдалося створити «маленьку Україну», де молоде покоління може зустрічатися, виступати та відчувати приналежність до своєї культури.

Організатор свята, голова Мазурського відділу Об'єднання українців у Польщі Іван Пік, нагадуючи історію заходу, зауважив, що сягає вона 1996 року й була започаткована вчительками української мови Ярославою Кобилко та Іриною Патрою. Згодом ініціатива перейшла до ґіжицького гуртка ОУП, ставши частиною Днів української культури. Пізніше, коли захід почав охоплювати дедалі ширше коло учасників, ним став займатися Мазурський відділ ОУП. «Ми починали в осередках культури та школах з пунктами навчання. А від чотирьох років організовуємо це тут, в Ридзеві, в такій пікніковій атмосфері, над озером», – зауважив Іван Пік, висловлюючи вдячність родині Біласів, завдяки гостинності та підтримці якої свято може відбуватися в цьому місці. Голова Мазурського відділу ОУП також наголосив, що участь у цьогорічному заході взяло приблизно 300 осіб, а сам фестиваль залишається простором не лише для мистецьких презентацій, а й інтеграції українських і польських дітей.

Про важливість саме цього виміру події говорили й учасники. Вчителька пункту навчання української мови у Видмінах Ева Царик звернула увагу на труднощі, з якими

стикаються українські діти. «Це не є таке популярне бути українцем тепер», – сказала вона, додаючи, що саме тому потрібно більше подібних заходів, де молоді люди можуть зустрічатися, знайомитися та відчувати підтримку одне одного. Своєю чергою опікунка учнів з Бартошиць Наталія Дулиш зазначила, що свято в Ридзеві є важливою зустріччю української та польської культур. Тут діти представляють українські традиції, пісні, але й знайомляться з польськими виступами. За її словами, такий фестиваль мотивує учнів розвиватися та дає можливість побачити живі культурні події.

Голова ОУП Мирослав Скірка вказав, що сьогодні діти мають особливе значення для майбутнього громади: «Діти – це завжди надія на те, що будемо жити, будемо розвиватися і що речі для нас важливі будемо передавати наступним поколінням». Водночас голова нагадав про драматичний контекст війни в Україні, коли українські діти стають жертвами депортацій та русифікації. Саме тому, на його переконання, необхідно робити все, щоб молоде покоління знало, ким воно є, і пишалося своїм походженням.

Упродовж кількох годин у Ридзеві лунали українські та польські пісні, звучали вірші, виступали дитячі ансамблі й солісти. Для багатьох учасників це було не лише завершення чергового навчального року, а й підтвердження того, що, попри виклики часу, українська мова, культура та традиція залишаються живими. І хоча цього разу свято відбулося без звичного сонця, його учасники довели, що найважливіше тепло народжується зі спільності, пам'яті та зустрічі людей, для яких українська культура залишається невіддільною частиною життя. ●

eprasa.pl baf10a602b

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Тренінг з лідерства для членів Об’єднання

Як ефективно та результативно спілкуватися в організації? Хто ми й чому працюємо? Як залучаємо людей до нашої діяльності? Де перебуваємо сьогодні, де хочемо бути через кілька років і як цього досягнути? Це лише деякі з тем, які обговорювали члени Об’єднання українців у Польщі, що взяли участь у тренінгу з лідерства в Перемишлі.

Більше десятка людей – членів різних гуртків ОУП – приїхало на чотириденні навчання, які проходили з 4 по 7 червня в Народному домі. Серед них були діячі Об’єднання із Зеленої Гори, Колобжеґа, Ельблонґа, Варшави, Кракова та Перемишля. Тренінг надав можливість познайомитися з різними поглядами та досвідом представників організації.

– Після тогорічного З’їзду ОУП, а раніше звітно-виборчої кампанії, склад управ відділів та гуртків дещо змінився. І ми вирішили, що було б доцільно організувати тренінг з лідерства, щоб, зокрема, зрозуміти, як краще залучати громаду до діяльності, – каже Анна Кертичак, організаторка тренінгу та одна з його тренерок.

На цей аспект звертає увагу і учасник навчань – Ігор Сулим, який приїхав з Ельблонґа й представляв місцевий відділ.

– Завдяки панелі, де ми говорили про «залучення», я зрозумів, як розмовляти з людьми, як заохочувати приєднатися до організації, а теж як підтримувати їх потім, – говорить Ігор Сулим. Він вважає, що ці знання універсальні, оскільки можуть бути корисними в особистих розмовах, листуванні, спілкуванні в соціальних мережах

eprasa.pl baf10a602b

і навіть на роботі. Однак, як зазначає діяч ОУП, насамперед це корисно, коли йдеться про майбутнє організації, зокрема команди.

– У нас в Ельблонзі є перевірена та злагоджена команда діячів. Проте усвідомлюю, що частина з них – ті, хто вже на пенсії або з часом вийдуть на пенсію, також «підуть» із соціальної роботи, – зауважує Ігор Сулим. – Тому зараз потрібно залучати нових людей до діяльності та організації. І я сподіваюся, що досвід навчання в Перемишлі в цьому допоможе.

– Це було інтенсивно, бо ідеться про чотириденний тренінг. Він включав не лише панельні дискусії, а й групову роботу, де кожен міг поділитися своїми відчуттями. Завдяки такому формату, я думаю, всі поїхали з тренінгу з новими знаннями та перш за все з новою енергією, – розповідає одна з учасниць. Діячка ОУП зазначає, що тренінг був можливістю зустрітися з різними поглядами та обмінятися досвідом між членами організації.

– Такі зустрічі – це момент, коли отримуєш зворотний зв'язок, що «ти не єдиний, хто може мати проблеми». Іноді вони інтерперсональні. У кожного з нас є сильні сторони, але й слабкі. Цей тренінг також був моментом, щоб зрозуміти все це та упорядкувати. Звичайно, це тільки допоможе у плануванні праці команди, – вважає Оксана Заторська.

Вона теж наголошує, що такий обмін досвідом дає людині зрозуміти, що не можна автоматично діяти за власними «встановленими шаблонами».

Учасники навчань також звертають увагу, що зустріч стала моментом знайомства з іншими.

Представник гуртка ОУП із Зеленої Гори Ігор Магас підкреслює, що в теперішньому динамічному світі маємо доступ до величезної кількості різних онлайн-курсів – платних та безплатних, які створюють люди й з кожним днем все частіше за допомогою ШІ. Проте, на його думку, ніщо не зрівняється зі спілкуванням наживо «в групі різних, але одночасно цікавих осіб, зі спільними очікуваннями та цінностями».

– Кількаденний вишкіл додав мені ще більше впевненості та величезний багаж знань, який без сумніву зможу використати у нашій діяльності в організації, фірмі або ж у побутовому житті, – зазначає діяч Об'єднання із Зеленої Гори.

За його словами, такий лідерський тренінг вчить роботи як над собою, так і з людьми, які очікують від тебе вказівок, підтримки, вправного та ефективного управління.

– Управлінські якості – це теж про особистість, характер, але й набуття певних навичок завдяки навчанню і постійному вдосконаленню та праці над собою, – говорить Ігор Магас.

– Структура вишколу була максимально ефективною і насиченою – за ці кілька днів ми змогли охопити багато важливих тем, інтенсивно поспілкуватися, знайти нові знайомства та контакти, провести інтеграційні зустрічі, почути багато цікавого про історію Народного дому та українську спільноту в Перемишлі, – додає діч ОУП, який для себе теж вперше відкрив місто Перемишль.

Перемиський тренінг був першим стаціонарним заходом у рамах більшого проєкту, який триватиме до травня наступного року. Грант, що ОУП отримало від Фонду PKO Bank Polski, охопить також дев'ять додаткових регіональних тренінгів, три діалогові зустрічі з тем, що стосуються організації. Ідеться теж про низку заходів для оптимізації та покращення роботи Об'єднання.

– Будемо їх організовувати відповідно до потреб відділів та гуртків організації, – каже Анна Кертичак. – Тому ми незабаром зв'яжемося з нашими діячами з різних регіонів, щоб підтвердити, чи бажає даний відділ або гурток провести тренінг і які є можливості його реалізувати.

Це вже не будуть тренінги з лідерства, а радше тематичні навчання. Вони можуть охоплювати, серед іншого, тренінги про процедури Загального регламенту щодо захисту даних (RODO – пол.), внутрішню політику організації, підготовку звітів, користування програмою для розрахунку «2+2», навчання про комунікацію та імідж організації.

– Імовірно, також буде вишкіл, що стосується «мови ворожнечі». Серед іншого, ми хотіли б розповісти людям, що Об'єднання вже робить у рамах «Моніторингу мови ворожнечі», а також що робити у випадках, коли з нею стикаємося, і куди про це повідомляти, – пояснює Анна Кертичак.

Протягом періоду реалізації гранту ОУП також працюватиме над розробкою трирічної стратегії розвитку організації та здійснюватиме моніторинг мови ворожнечі.

***

Тренінг у Перемишлі та подальші дії Об'єднання українців у Польщі проходять в рамах проєкту, що фінансується Фондом PKO Bank Polski. ●

eprasa.pl baf10a602b

ГРОМАДА

Григорій СПОДАРИК
Фото з архіву парафії

Парафіяни хочуть врятувати храм в Орлові

У невеликому селі Орлово неподалік Ґіжицька стоїть церква Різдва святого Івана Хрестителя, яка для місцевої православної української громади є значно більшим, ніж просто сакральна споруда. Водночас храм потребує негайного ремонту.

Церква в Орлові – це колишній євангельський костел, збудований у 1855-1857 роках, який уже понад півтора століття є свідком змін історії, кордонів і людських доль. Після Другої світової війни та внаслідок акції «Вісла» у селище були переселені українці, і саме вони у 1965 році отримали будівлю, що стала їхнім духовним домом. Тоді, 3 вересня, відбулася перша православна літургія, яка започаткувала новий етап життя храму.

Сьогодні ця православна громада налічує мало осіб, але надзвичайно впертих у своєму прагненні зберегти місце, що стало символом їхньої ідентичності. Як говорить представник парафіян Данило Четирбок, через невелику кількість вірян важко утримувати храм у належному стані. Проте навіть у цих умовах люди не відступають від головної мети – зберегти церкву для наступних поколінь.

«Стараємося відремонтувати, щоб пам'ятка залишилася», – розповідає Данило Четирбок, підкреслюючи, що йдеться не лише про будівлю, а й живу пам'ять громади, яка пережила переселення і втрату рідних земель.

Найбільшою проблемою сьогодні залишається дах храму, який потребує термінового ремонту. Саме від нього залежить безпека всієї споруди та збереження внутрішнього оздоблення, включно з історичними елементами інтер'єру. Заплановані роботи передбачають заміну покрівлі головної частини, ремонт апсиди та відновлення дзвіниці. За словами Данила Четирбока, зволікання може призвести до незворотних пошкоджень.

Попри складну ситуацію, громада не залишилася без підтримки. Допомога надходить від місцевих органів влади, ґміни та повіту, однак зібраних коштів поки що недостатньо для повного завершення робіт. Частину суми парафія змушена шукати самостійно, звертаючись до всіх, хто розуміє цінність цієї історичної святині.

Храм в Орлові – не лише архітектурна пам'ятка неоготичного стилю з характерними стрілчастими вікнами та дерев'яними конструкціями всередині. Це також місце, оточене знаками пам'яті: тут зберігся пам'ятник загиблим під час Першої світової війни, могила російського солдата та унікальний надгробок Теодора Гнапа у формі тризуба, встановлений у 1982 році як символ пам'яті та ідентичності. Усе це формує простір, де історія різних народів переплітається в одному невеликому селі.

Сьогодні парафія звертається до всіх небайдужих із проханням про допомогу, адже кожен внесок наближає момент порятунку цього унікального місця. Підтримати відбудову церкви можна через платформу zrzutka.pl, де триває збір коштів на ремонт даху храму, або пожертвами безпосередньо на рахунок парафії.

Православна парафія Різдва святого Івана Хрестителя в Орлові: **25 9364 0000 2004 0046 0006 0001**. ●

eprasa.pl baf10a602b

Павло ЛОЗА
Фото з фейсбук-сторінки школи

Свято традицій, краси та інтеграції у «шашкевичівці»

Різноманітні майстер-класи та показ моди за участі директорів шкіл з Перемишля. Так наприкінці травня в Комплексі загальноосвітніх шкіл № 2 імені Маркіяна Шашкевича у Перемишлі виглядав незвичайний захід, проведений у рамах Дня вишиванки.

Як читаємо на фейсбук-сторінці школи, подія була винятковою не лише завдяки неймовірній атмосфері, але й присутності особливих гостей. У святкуванні взяли участь начальниця відділу освіти у Перемишлі Катажина Буґера, директорка Початкової школи №4 Аґнешка Ковалів та директор Початкової школи №14 Пйотр Крочек.

– Деякі директори початкових шкіл Перемишля – нові. Ми хотіли, щоб вони познайомилися з нами, побачили зсередини, як ми працюємо, і загалом дізналися про нас, – говорить директорка школи Йоанна Баран.

Гості та учні мали можливість спробувати себе у ролі творців, беручи активну участь у майстер-класах. На вибір було три види занять: мистецтво зав'язування традиційних хусток, вишивка різними техніками та виготовлення браслетів з бісеру.

– Загальна ідея полягала в тому, щоб кілька учнів з кожної перемиської школи прийшли разом з директорами та взяли участь у майстер-класах. Їх прийшло небагато, але вони залишалися з нами ще довго після того, як їхні вчителі повернулися до своїх шкіл, – розповідає директорка «шашкевичівки».

Центральною подією свята став унікальний показ мод «Вишиванка крізь покоління». Учні школи виступили в ролі моделей, одягнених у вишиті костюми.

Для учасників заходу це була справжня подорож у часі. Завдяки показу глядачі могли побачити, як вишиванка розвивалася протягом багатьох років. На ньому були продемонстровані традиційні історичні костюми, кожен з яких має своєрідне символічне значення, а також сучасний, модний вишиваний одяг і теперішні тренди.

Крім того, організатори заходу підготували спеціальні інформаційні стенди про кожен візерунок та колір вишитого вбрання, їхнє значення, а також пояснення, з якої нагоди ту чи іншу сорочку одягали. Також у рамах виставки були представлені намисто, сережки, браслети та хустки.

– Ніхто вже не звертає на це уваги, але раніше кількість вишитих сорочок у домі була ознакою його багатства, – зазначає директорка. – Готуючи захід, ми зробили акцент на поясненні символіки української вишивки молоді та гостям. Нам також хотілося показати, що кожен регіон України має свої особливості.

Окрім інформаційних стендів, учасники могли зіскановати QR-код за допомогою своїх телефонів, щоб дізнатися більше про кожен різновид представленого одягу.

– Ми теж хотіли продемонструвати регіон, де живемо. Тому на виставці можна було побачити, серед іншого, костюми з села Поздяч, – каже Йоанна Баран. – Це мало, зокрема, дати молоді розуміння, що у нас є культурні зв'язки з Україною, а традиція вишивання у південно-східній Польщі не була чимось відокремленим від української культури.

Директорка зазначає, що «місцева вишита спадщина», зокрема з Надсяння, яка була представлена на показі мод, сьогодні становить частину колекцій нинішніх та колишніх вчительок школи – Анни Леськів, Марії Фіцак та Марії Туцької. У їхніх колекціях є не лише вишивані сорочки, а й іноді цілі костюми.

Варто зазначити, що школа раніше вже організовувала подібні покази, зокрема на міській площі. Тепер така форма демонстрації української культури та вишивки повертається.

Фотографії з показу мод та майстер-класів можна подивитися у дописі школи на фейсбуці Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Markiana Szaszkewicza w Przemyślu. ●

eprasa.pl baf10a602b

Юлія КАМІНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Страчена, але безсмертна

Упродовж усієї своєї історії Україна зазнавала утисків та лиха, переходячи як ласий шматок від одного володаря до іншого. Однак найбільших людських втрат спричинив більшовицький терор, який методично поглинав українську інтелігенцію як найнебезпечніший буржуазний клас: від найвидатніших учених, митців, духовенства, письменників до найдрібніших сільських учителів. Людину засуджували і знищували не за конкретні дії, а за походження, виховання, освіту, знання мов, тобто була установка на ліквідацію інтелігенції. Освіта і фах самі собою ставали провиною. Скільки імен відлунюють нині гіркотою втрат... Талановитого художника Олександра Мурашка вбито у Києві на Лук'янівці; знаного нині на весь світ композитора Миколу Леонтовича вбито у батьківській хаті; обдарованого поета, історика Івана Стешенка вбито пострілом у спину; розстріляно у підвалах НКВС поета Григорія Чупринку, знаного письменника і поета Олександра Олеся, блискучого поета Миколу Вороного. Сотнями і тисячами від чекістських куль гинули представники української інтелігенції. Коли необмежена влада дається в руки обмеженим людям, це обертається трагедією.

Трагедія спіткала і Ольгу Андрієвську – активну громадсько-політичну діячку, освітянку, співробітницю Української академії наук, яку у 30-х роках XX століття було репресовано. Народилася вона 16 червня 1876 року у селі Рожнівка на Чернігівщині в родині православного священника Трохима Андрієвського. Дитинство проходило під впливом народницьких ідей, одним із лозунгів, яких дотримувалась Ольга упродовж життя, був: «Освіта народу – підняти народ до вищого розвою, а не спускатися до нижчого рівня». Середню освіту здобула в Чернігівській єпархіальній жіночій школі, закінчивши її 1893 року. Працювала писаркою в Чернігівському губернському земстві у відділі народної освіти. У 1904 році була слухачкою курсів, організованих Товариством допомоги українській науці, літературі і штуці у Львові. Серед лекторів цих наукових курсів були Михайло Грушевський, Іван Франко, Федір Вовк, Кирило Студинський. З юного віку відчувала неабиякий інтерес до політичних процесів, що відбувалися в країні, тож була активною громадською діячкою – аналізувала, критикувала, виступала на зустрічах українських соціал-демократів. За контакти з активістами-революціонерами неодноразово піддавалася арештам у 1906-1908 роках.

Словник української живої мови

Ольга Андрієвська приятелювала з Михайлом Коцюбинським. Вони разом працювали у статистичному бюро Чернігівського губернського земства. За сприяння письменника Ольга отримала дозвіл замінити заслання на виїзд за кордон, таким чином до 1911 року Андрієвська перебувала у Празі, де відвідувала лекції у Карловому університеті і займалася перекладами творів Коцюбинського чеською мовою. В останні роки життя Михайла Коцюбинського Ольга Андрієвська відвідувала його у лікарні. На початку 1911 року Андрієвська повернулася до Чернігова, але, не знайшовши роботи, змушена була перебратися до Житомира, де влаштувалась до статистичного бюро. За кілька місяців переїхала до Києва, познайомилась там із Сергієм Єфремовим – лицарем українського національного духу, літературознавцем, громадсько-політичним діячем, який так само, як і Ольга, народився у родині священника. Їхня політична та літературознавча співпраця тривала упродовж років – Єфремов очолював Українську партію соціалістів-федералістів, а Андрієвська була секретарем цієї партії та працювала у її виданні, газеті «Нова Рада». У 1919 році вони долучились до роботи в Академії наук, брали участь у складанні Словника української живої мови, активно боролися за розвиток, існування та збереження української мови. Їх спіткала однакова доля у 1920-х роках, як і багатьох представників української інтелігенції – підозри, переслідування, обвинувачення тоталітарної радянської системи. В Академії у складі численної комісії з упорядкування Словника Ольга Андрієвська працювала під керівництвом та поряд із такими видатними вченими-мовознавцями, як Агатангел Кримський, Андрій Ніковський, Сергій Єфремов, Григорій Голоскевич та Всеволод Ганцов (її майбутній чоловік, який 17 років провів у радянських таборах). Це була дуже кропітка і ретельна праця. До кінця 1923 року зібрано понад 330 тисяч українсько-російських і близько 380 тисяч російсько-українських карток, складених на основі творів українських письменників після 1870 року. Агатангел Кримський 1926 року описав процес творення Словника красномовно і вичерпно: «За одне засідання кожен член комісії одержував по 4,4 копійки, навіть не цілого п'ятака, а на місяць припадало 1-1,50 крб; варто додати, що члени комісії свою працю провадили в жахливих умовах не тільки голоду, а й холоду, бо Академія наук не мала дров, тож приміщення узимку не опалювалось». І попри все, Словник було складено, але ж якою ціною... Співробітники Української академії наук були кинуті напризволяще. Чи міг дозволити собі таку жорстокість і відвертий цинізм уряд будь-якої іншої держави відносно підлеглої йому установи? Науковці помирали від холоду, хвороб і голодного виснаження. На початку 1920-х років померли письменник Петро Стебницький, етнограф Петро Зленко, дослідник літописів, перший ректор Київського університету Феоктист Сушицький, композитор Кирило Стеценко, видатний етнограф Федір Вовк, економіст Михайло Туган-Барановський. Інтелігенція, світлі уми,

eprasa.pl baf10a602b

які могли піднести авторитет і розвиток держави, перебували у стані тривоги, страху, виснаження від обшуків, арештів, мобілізації, заслань – зрештою, влада їх знищувала морально і фізично.

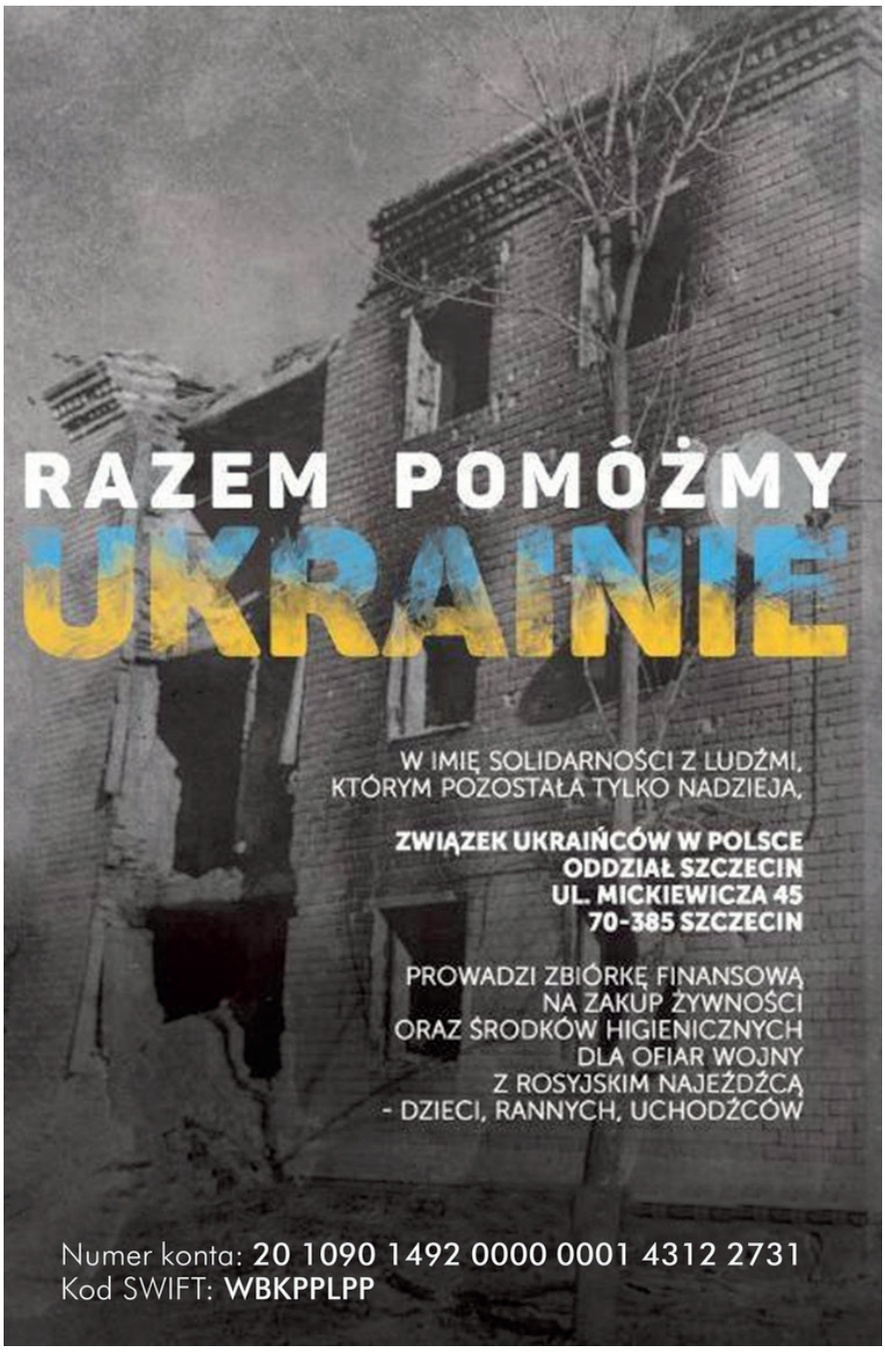
Участь в організаціях БУД і СВУ

У роки Першої світової війни Ольга Андрієвська працювала в госпіталях, дитячих притулках, допомагала біженцям із Галичини. У період Української держави працювала секретарем у Міністерстві народної освіти та мистецтва. Вона була парафіянкою собору Святої Софії у Києві, робила благодійні пожертви на церковний хор, підтримувала українських в'язнів (учасників Української революції), які опинилися за ґратами після встановлення нової влади. З 1 березня 1919 року до 1921 року вона обіймала посаду секретаря Комісії (учений-діловод). З 1922-го до 1927 року працювала бібліотекаркою бібліотеки Бориса та Марії Грінченків. Також вона належала до таємної організації Братства української державності (БУД), до якої входили деякі академіки Української академії наук, яку після 1921 року було перейменовано на Всеукраїнську академію наук. Її благодійна та патріотична діяльність тісно переплітalися під час війни – після захоплення Києва більшовиками 1919 року вона деякий час переховувала у себе на квартирі Сергія Єфремова, щоб врятувати від арешту. А Єфремов писав свої мемуари. У цей період Ольга Андрієвська навчалася в Київському археологічному інституті на етнографічному відділенні.

10 вересня 1929 року до будинку на вул. Гоголівській 25 у Києві, в якому мешкала на той час Ольга, прийшли працівники ДПУ, її заарештували. Андрієвській було висунуто основне обвинувачення – членство у «контрреволюційній» організації БУД, а також у Спілці визволення України (СВУ) та зберігання документів тих науковців, які проходили у справі Сергія Єфремова. 14 жовтня 1929 року відбувся черговий обшук у приміщенні Комісії для складання Словника української живої мови. Особливу увагу привернула валюта (125 доларів США), що була у шафі. За словами Ольги Андрієвської, ці гроші залишила тоді вже покійна Марія Грінченко на впорядкування бібліотеки свого чоловіка (Бориса Грінченка), яку вона подарувала Академії наук.

4 лютого 1930 року вироком судової трійки стало позбавлення волі Ольги Андрієвської у виправно-трудовому таборі терміном на сім років. Вона відбувала покарання у ББЛАГ (Беломорско-Балтийский лагерь), де працювала друкаркою. 13 січня 1935 року її справу було переглянуто та рішенням Особливої наради НКВС Ольгу Андрієвську було заслано до Саратова на три роки. Однак 11 грудня 1937 року, за рішенням судової трійки, її було розстріляно. На жаль, поняття «українська контрреволюція» і «українська інтелігенція» радянська влада ототожнювала. Замість ватажків і учасників терористичних угруповань на лаві підсудних опинялися письменники, науковці, літератори, журналісти, лікарі, священники, студенти. А серед «речових доказів» були словники, наукові праці, мистецькі твори. Слідчих взагалі не цікавило, чи обвинувачена людина була членом Спілки визволення України, чи вперше про це довідалася на процесі. Слідчі сприймали СВУ і Українську академію наук як однаково ворожі організації, тобто з білого робили чорне, з чесної людини – ворога.

У квітні 1989 року, згідно зі статтею «Про додаткові заходи щодо відновлення справедливості стосовно жертв репресій у період 1930-х-40-х років», Ольгу Андрієвську реабілітували. ●

eprasa.pl baf10a602b

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Талергоф переосмисленний

Австрийский Талергоф єст з нами юж довше віка, в памяти неєдного Лемка и неєдной Лемкыні закоренил ся, бо в талергофскій земли спочывают кости іхніх предків або лем осьвячена єст іхнім стражданьом. Не забываме о нім, бо іншым выгідне єст, жебы сме фурт о Талергофі памятали. Хоц минуло веце років як од нещасной Акциі «В», не сходит нам з тямы, міцно сідит в неєдній лемківскій голові. Дякуйме Богу и зато, же хоц дехто з нашых, сколованых бесідує, же добрі, же нас в '47 выгнали (но бо нибы то дальше бы сме в горах бідували), не є медже нами такых, котры радили бы, же предків позаперано в Талергофі, бо на то си заслужыли (такє голосит хыбаль лем Боґуслав Ґлуд). Нихто запертый в «Каісерліх Кеніґліх Інтерніртен Лаґер Талергоф» не заслугувал на такє трактуваня. Талергоф в нашій свідомости, на жаль, часом жыє жытьом гет одорваным од істинны и стає ся аджи символом пекла створеного товдышньом владом нибы то специяльні для Лемків. Для мого діда Талергоф был чымси в роді чыстилища, але там не выбіляли ся гріхы молодого Василя, але державы, котра го до Талергофа повела. Кєд привезено першых інтернуваных (єден з товдышніх поіздів з «пенсіонярями» приіхал з Горлиц), положено іх покотом на не огородженім поли, лем доокола объораным, щырым-нещырым поли и стереженым австрийскыма жовнірами. Першы ночы спали під голым небом, на отвертым поли. На сьвіжу оранину заборонено ім было входити. Теодозий Демянчик (муж Фіриі, котрій од 21 вересня 1925 р. на Яворі обявляла ся Богородиця) за то лем, же не послухал шандаря пилнуючого вязнів, остал през нього пробитий баґнетом и 24 марця 1915 р. там помер.

Талергофа не мож забыти, але и не мож фурт вказувати го в кривым дзеркалі. З його скривленым образом борол ся Іван Козоровскый, бывшый вязень Талергофа. Він быти може юж в Талергофі (або заразіся по выході з нього) перестал вірити в ідеалы, за котры там заперано старорусинів. Отверто вызнал, же: *вшыткы барз добрі знаме и нихто, хто был в Талергофі, тому не заперечыт. Сьміло мож повісти, же більше ниж половина талергофців ниґда не была свідомыма руссофилями*.[1] Брехню талергофскых альманахів зразу вытігал на світло денне, в дописі о морді сорока старорусинів (на улицях Перемышля в 1914 р. в адовым шалі закатуваных Мадярами), пише: *Історию той печальной подіі оповім на підставі документів напечатаных до днешнього дня. Пак оцініме чым кєрували ся люде-червы, жеруючы на трагедиі люди вбитых в Перемишли и сіючы ненавист в гнешніх часах так тяжкых для нашого народа*.[2] Не чудує ся тому, же товды (коли Перемишль был в руках Москали) печатано клеветы на Українців, але отверто вызнає: *Що «Прикарпатская Русь» могла таку гидь написати на украйнців, це можна пояснити патольогією воєнных часів*.[3] Він міцно чудує ся тым, котры чынят сесе юж кілка и кільканадцет років по войні: *Але коли в 1924 р. цю гидь передруковують редактори «Талергофського Альманаха» це вже свідомий злочин. Не знаємо, хто входив в склад редакції цього Альманаха, бо редактори не підписались. (…) Можна цих «мазепинців» не любити, але все ж таки чесний чоловік роблячи такий закид 10 літ пізніше, коли то не можна оправдувати цего діла воєнною психозою – повинен застановитися що робить*.[4] Кєд пише о перемискім морді, так звертат ся до редакторів талергофского альманаха: *Коли б ви задали собі труду і прослідили справу, то довідалисяби, що саме той на котрого кидаєте подозріня донощицтва, з цивільною відвагою, прилюдно, на вулиці в Перемишли, при кінці серпня 1914, накинувся на жида, що виляв помиї на веденого під конвоєм священика «москвофіля»*.[5]

Ниже наведу барз міцны слова того бывшого юж старорусина, будучы горячым закликом до чынных москалофилів, старых його побратимців. Перше малює іхній потрет, а пак звертат ся безпосередньо до фурт ищы міцно запеклых старорусинів: *Засліплені тою ненавистю* (до вшыткого што українскє) *вони готові на все – буквально на все. Во імя тої ненависти вони згодилися на пропаґанду лемківського сепаратиму. Нехай пропадають лемки для народу, щоби тільки не стали українцями. Во імя тої ненависти вони згодилися і подтримують пропаганду православія на Лемківщині, хоч дуже доре розуміють, що варшавськє православіє, крім роздору та ослаблення народних сил, лемкам нічого не принесе. Врешті во імя тої ненависти вони вітверто голосять, що радше нехай нас чехізують, ромунізують, польонізують, ніж малиб ми «зукраїнізуватись»*. ***Чи на те ми рускі талергофці терпіли, щоб з наших страждань і терпінь зробили собі ріжні темні духи жировиско особистої наживи та з наших страждань кували собі оруддя народньої зради? Чиж не бачимо, що ми є попросту забавкою в руках людий, у котрих народня совість вигоріла до дна? Що можемо ми, рускі талергофці, мати спільного з тими людьми?*** *Історія немилосерно обійшлася з нами. Обдерла нас зі всего на чім ми будовали нашу національну ідеольоґію, бо правдиве життя розбило в дребезґи суху теорію, в яку ми щиро вірили. Лишилася нам тільки народня честь і та честь не позволяє нам ставати поперік воли народу! Правда!* ***Тяжко чоловікови признатися, що він блудив, тяжко сказати собі, що все, що ми літами робили та голосили народови, не тільки ниякого хісна не принесло, але навіт його інтересам шкодило! Від тепер однак, коли видимо, що воля народу є інша, ми мусимо йти з народом, якщо не хочемо бути його свідомими ворогами и зрадниками.***

Далі буде

1. І. Козоровський, *Талєргоф (голос бувшого москалофільського дияча) част 4 [в:] Український Бескид* ч. 24 з 30 червця 1935 р., с. 2.
2. Тамже
3. *Морд 44. людий в Перемишлі* [в:] *Український Бескид* ч. 27 (342) з 19 липня 1936 р., с. 2. [в:] https://litdiaspora.org.ua/periodyka/14832-ukrayinskiy-beskid-1936-ch-25-28/ (Доступ: 14.01.2026)
4. Тамже
5. Тамже

eprasa.pl baf10a602b

СПОМИН

Пам’яті професора Теофіля Щерби

Цьогоріч у червні минає 30 років, відколи на 67-му році життя у вічність відійшов Теофіль Щерба (28.12.1929 – 28.06.1996), за університетським дипломом Київського державного університету ім. Т. Шевченка – магістр української та російської філологій. За покликанням – вчитель рідної мови-виховник.

Він золотими літерами записався в історію українства у Польщі, зокрема регіону Вармії і Мазур. Більше ніж 30 років свого життя працював вчителем в ліцеї Ґурова-Ілавецького – з особистого вибору став україністом і, зокрема, громадським активістом в рядах УСКТ, також розповсюджував серед передплатників тижневик «Наше слово».

Своїм багатозмістовним життям, яке формувалось, як у багатьох інших, синдромом вигнанця з рідних земель, заслужив на пам’ять своїх учнів, колег-вчителів, активістів і свідомих представників української громади Польщі.

Своє національне «Я» він почав набувати в рідному селі Річиця (до війни – Рава-Руського повіту). Коли молодим хлопцем повернувся до рідної домівки з навчання в гімназії в Белзі, застав спорожніле внаслідок акції «Вісла» село.

Разом із пораненим партизаном УПА переховувався на підстрішку однієї з полишених жителями хат. Там, після викриття польським військом схованки, обох українців зустріла доля в’язнів.

Після виходу на волю Теофіль Щерба оселяється разом із батьками в селі Барчевко, закінчує загальноосвітній ліцей в Ольштині.

Відбувши військову службу, під час якої органи безпеки виявили його участь в акції «Вісла», отримав покарання.

Свою вчительську дорогу почав у 1949 році, коли влаштувався на роботу до гімназії міста Картузи, неподалік Ґданська. Потім було місто Сокулка.

Завдяки сприянню Теофіля Щерби з 1 вересня 1968 року розпочався курс навчання класів з українською мовою. Свою вчительську роботу він продовжував до 1984 року.

Випускники українських «Б-класів» (таку офіційну назву отримали класи для українських учнів) згадують, що навіть у польському середовищі вони, зокрема в гуртожитку, говорили між собою рідною мовою. Українські класи були під постійним «наглядом» служб, із Бартошиць на розмову з директором ліцею часто приїздив «службіст».

Для навчання українцям було виділено приміщення далі від інших, майже на підстрішку будинку.

З 1964 по 1972 рік Теофіль Щерба працював в Окружному методичному осередку в Ольштині, а від 1984-го був вчителем-методистом української мови.

На своєму мотоциклі «Ява 350» він їхав у кожне найменше село регіону Вармії й Мазур задля того, щоб переконувати батьків та директорів місцевих шкіл у потребі навчати українських дітей рідної мови в шкільних пунктах навчання.

У 1969 році Теофіль Щерба організував шкільний самодіяльний колектив «Думка», 8 років був його керівником. Довкола діяльності колективу постійно розгорався конфлікт із Головним правлінням УСКТ.

Ішлося про зміст програми виступів хору (тут маємо на увазі «крамольні твори» заборонених авторів), у яких державна цензура шукала проявів «українського буржуазного націоналізму». Державним органам, а тим самим і керівникам УСКТ, не подобався «Танець із шаблями», де вбачали прояви «українського мілітаризму».

Однак тогочасні «власть імущі» все-таки оцінили педагогічну і громадську роботу Теофіля Щерби.

Рада міністрів тодішньої Польщі у 1972 році надала йому звання «Професора середньої школи». У наступні роки центральна влада у Варшаві та місцева в регіоні Вармії й Мазур нагородила почесними державними орденами та регіональними відзнаками, зокрема державним орденом за тридцятилітню працю на педагогічній ниві.

У 1984 році Теофіль Щерба закінчив вчителювання в ґурово-ілавецькому ліцеї й вийшов на пенсію, не взявши участі у створенні окремого українського ліцею, що діє в Ґурові. Однак і тоді залишався дуже активним на вчительській та громадській нивах, не міг жити без діла в будинку навпроти школи. Згодом переїхав до іншого міста – Остроуди.

Там 28 червня 1996 року зустрів його другий серцевий напад. Похований біля своїх батьків у селі Барчевко, неподалік Ольштина.

Пройдений Теофілем Щербою життєвий шлях заслуговує на пам’ять його учнів, колег, української громади в усій Польщі, а не лише регіону Вармії й Мазур.

Він був усе життя зразковим народником – хоч, як тисячі інших українців, переніс злидні вигнанця із рідних земель, на чужині всіма силами зберігав та передавав іншим національну ідентичність.

Своїм учням і вихованцям Теофіль Щерба переказав знання про українську мову, літературу. Був вимогливим і суворим у своїй вчительській роботі.

Його колишні підопічні сьогодні стали визначними постатями українського життя у Польщі.

На його сімейному житті також позначилась вчительська та громадська активність.

Нехай нерідна Вармінська земля буде Йому пухом!

Ольга ЩЕРБА, Ігор ЩЕРБА,
Дарія ЩЕРБА, Микола ЩЕРБА

eprasa.pl baf10a602b

ТОВАРИСТВО

ВЕРБИЦЬКА ЗЕМЛЯ

Проща до Вербиці 2026

Товариство «Вербицька земля» вчергове організовує поїздку на рідні землі Закерзоння.
Цього року проща до Вербиці відбудеться 10-12 липня.

Представляємо графік поїздки:
10 липня (п'ятниця):
а) виїзд о 7:00 – стоянка Пєнєнжно;
б) приїзд до готелю у вечірній час, поселення – Томашів-Любельський.

11 липня (субота):
а) сніданок;
б) виїзд до Вербиці о 8:30;
в) Служба Божа об 11:00;
г) панахида на цвинтарі;
ґ) інтеграційна зустріч;
д) повернення до готелю ввечері.

12 липня (неділя):
а) сніданок;
б) 7:30 – виїзд до Перемишля;
в) Служба Божа у катедрі;
г) цвинтар Січових стрільців (Пикуличі);
ґ) Народний дім – зустріч, обід;
д) повернення додому – Пєнєнжно.
Вартість поїздки – 1100 зл від особи

Любачівщина запрошує

Щоб не забути стежок наших предків приїжджаймо:

1.08.2026 р. (субота) об 11 годині – Служба Божа в церкві в Ґорайці та опісля панахиди на цвинтарях в Ґорайці, Жукові та Новому Селі.

2.08.2026 р. (неділя) о 10 годині – панахида на цвинтарі в Старому Люблинці; **об 11 годині** – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці, а опісля панахида на місцевому цвинтарі.

Нагадуємо, що в цьому році церкві в Старому Люблинці виповнюється 100 років від часу її побудови.
Якщо хтось не зможе поїхати, але хоче внести свою лепту на ремонт церкви чи рятування цвинтарів, може переказати кошти на рахунок:

Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu
ul. T. Kościuszki 5 37-700 Przemyśl
nr rachunku: **50 1600 1462 1838 9708 6000 0006**
z dopiskiem: darowizna na cele statutowe – Lubliniec

Детальна інформація – в Олени Комар: тел. 502 168 247

Пам'ятаймо про Явожно

Управа гуртка ОУП та Парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють, що
в суботу, 19 вересня, в Явожні,
в лісі біля пам'ятника відбудеться
божественна літургія та панахида
в наміренні жертв Центрального табору праці Явожно.
Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.

Від імені організаторів – Іван Зрада

Колишні мешканці села Тростянець і Грозьова та їхні нащадки запрошують всіх охочих взяти участь у ювілейному десятому з'їзді у рідних селах.
Заходи відбудуться **26-28 червня 2026 року.**
Щиро запрошуємо всіх колишніх мешканців, їхні родини, нащадків та друзів до спільної зустрічі, спогадів і вшанування історії наших сіл.
Детальніша інформація за номером:
+48 609 271 201 – Богдан Патра (Тшеб'ятів).

eprasa.pl baf10a602b

Багатолітньому бувшому пароху Круклянок
Отцю Мирославу Підлипчаку ЧСВВ
висловлюємо щирі слова співчуття
з приводу смерті Брата
Отця Ореста Підлипчака ЧСВВ
Єднаємось також у скорботі з Сестрами
та цілою родиною Покійного.
Нехай добрий Господь Бог подає Вам
багато віри та сили у цей важкий час,
а покійному Отцю Оресту дарує Царство небесне.
Вічная Йому пам'ять.
Парафіяльна спільнота церкви св. Йосафата
в Круклянках

Складаємо щирі слова співчуття
п. Мирославу Притулі
та всій родині
з приводу смерті БАТЬКА
Розділяємо Ваше горе, сумуємо і підтримуємо Вас
у годину скорботи.
Дирекція, вчителі та працівники
української школи в Ґурові-Ілавецькому

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10 / +48 661-420-649, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Lesia Korostatevych (Warszawa), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1400 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl baf10a602b

Етно Мандрівка 2026
Чарівна Купальська Ніч

Etno Wędrówka 2026
Magiczna Noc Kupały

4 липня 2026 — 4 lipca 2026

Plaża Gminna w Kruklankach

Виступатимуть / Wystąpią:

Діти з пункту навчання укр. мови в Круклянках
Dzieci z punktu nauczania j. ukraińskiego w Kruklankach

Гурт „Вервочки” з Орлі
Zespół „Werwoczki” z Orli

Тріо „Русин” з Голдапі
Trio „Rusyn” z Gołdapi

Гурт „Два кольори” з Ольштина
Zespół „Dwa Kolory” z Olsztyna

Гурт „Сапіняки” з Круклянок
Zespół „Sapiniaki” z Kruklanek

Ансамбль пісні і танцю „Венгожево Черемош”
Zespół Pieśni i Tańca „Węgorzewo Czeremosz”

Гурт „Вовча Зграя” з Перемишля
Zespół „Wowcza Zgraja” z Przemyśla

Гурт „Шаравари” з Гурова-Ілавецького
Zespół „Szarawary” z Górowa Iławeckiego

Гурт „HarazD” з Гданська
Zespół „HarazD” z Gdańska

Програма / Program:

18:00 – Відкриття заходу
18:00 – Rozpoczęcie wydarzenia

19:00 – Урочисте відкриття
19:00 – Uroczyste otwarcie

21:30 – Купальський обряд у виконанні ансамблю „Черемош”
21:30 – Obrzęd Nocy Kupały w wykonaniu zespołu „Czeremosz”

Нічний концерт гурту HarazD
Nocny koncert zespołu HarazD

Organizator

Związek Ukraińców w Polsce koło w Kruklankach
Об'єднання українців у Польщі Гурток у Круклянках

Zrealizowano dzięki dofinansowaniu

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Kruklanki
Parafia Greckokatolicka w Kruklankach

Sponsorzy indywidualni

WARMIA MAZURY

Patronat medialny

mazury.info.pl
Наше Слово

eprasa.pl baf10a602b

Світанок

№ 3 (618) Додаток «Нашого слова» № 26 для дітей ТРАВЕНЬ–ЧЕРВЕНЬ 2026 РОКУ

PL ISSN 0239-5460 Numer indeksu 366609

Переможці Воєводських предметних конкурсів; дивись: 4 сторінка

Гарних канікул! Веселих пригод!

СТАРУНЯ

Нове і модерне місце зустрічі з Богом

Вакаційна розповідь

Дорогі наші Сонечка!

Ті з Вас, хто вчаться рідної мови та релігії напевно не раз чули від учителів, сестер-катехиток чи священників про великі духовні центри в Західній Україні, якими є **Зарваниця** та **Почаїв**. Можливо, деякі з Вас навіть були там як паломники або туристи.

Сьогодні хочу Вам розказати про новий центр молитви, який українці освятили й відкрили у 2025 році.

У селі Старуня (Івано-Франківська область) знаходиться **Підземна базиліка** і **Відпустовий центр блаженного священномученика Симеона Лукача**. Симеон Лукач був єпископом підпільної Української греко-католицької церкви, який пройшов роки каторги та переслідувань.

Цей незвичайний сучасний храм та цілий духовний комплекс збудовано в часі російсько-української війни.

Центр займає **21 гектар землі**, все виглядає дуже гарно і велично. В ньому відчувається не тільки **дух минулого, але й атмосферу XXI століття**. **Сюди приїжджають паломники з усієї України**. Його створили, щоб вшанувати пам'ять священномученика Симеона Лукача (1893–1964), який народився і помер у цьому селі, а також дати людям простір для молитви й духовного відновлення.

Серцем центру стала **Підземна базиліка**, яку відкрили **22 серпня 2025 року**. Її архітектура дуже символічна: **прекрасний модерний храм, розташований під землею**, нагадує про роки, коли УГКЦ була змушена діяти в підпіллі.

А білий купол, що здіймається над землею, означає Воскресіння і нове життя Церкви після переслідувань. **Це перший храм такого типу в Україні — підземний храм із модерним архітектурним задумом.** Архітектор – Юрій Ковальчук.

Навколо базиліки простягається цілий **відпустовий комплекс**: тут можна пройти **Хресну дорогу** та помолитись на вершині пагорба біля **25-метрового металевого хреста**. У відпустовому центрі знаходиться також **джерело Божої Матері Неустанної Помочі**, з якого прочани набирають освячену воду, що символізує віру, чистоту й благословення.

На території центру посаджено **сад фруктових дерев** (яблуні, груші), який має символічне значення. Його називають: **«Сад новомучеників» / «Сад Перемоги»**.

Центр у селі Старуня називають **місцем зцілення духовних ран**. **Це місце стало осередком духовного відновлення під час**

eprasa.pl baf10a602b

війни. Тисячі людей, які втратили близьких чи пережили важкі події, приїжджають сюди, щоб знайти розраду й надію. Тут говорять, що молитва — це духовна зброя, яка підтримує серце.

Вакаційне завдання:

Візьми до рук дві мапи — Польщі та України. Спробуй опрацювати цілий маршрут: із Твого міста чи села, де проживаєш — аж до села Старуня в Україні.

Одним словом — дай собі відповідь на запитання: Як доїхати до Старуні?

Радісного Вам вакаційного літа!

Ярослава Кобилко
Світлини з мережі

«УКРАЇНКА Я МАЛЕНЬКА...»

Українка я маленька,
Українці батько й ненька,
І сестричка, братик милий
На Вкраїні народились...

Цей відомий вірш написала українська дитяча поетеса **Марійка Підгірянка**. Цього року виповнюється 145 років від її дня народження. А народилася вона 29 березня 1881 року в селі Білі Ослави Надвірнянського повіту Станіславського воєводства (тепер Івано-Франківська область України). Марійка Підгірянка — псевдонім поетеси, а справжнє її прізвище — Ленерт. Мама її була українкою, а батько німцем.

Талант дівчинки проявився з раннього дитинства — і хоч закінчила вона лише два класи, то вчилася самостійно і у 19 років екстерном склала іспити до вчительської семінарії Львова. З дівчинкою багато займався дідусь, який був священником. І Марійка освоїла польську, німецьку, чеську, французьку, словацьку, грецьку, латинську, італійську мови.

Вірші почала писати в 13 років, а перша збірка *Відгуки душі* вийшла в світ, коли їй було 27 років. За професією — вчителька, а за покликанням — дитяча поетеса. Провчителювала 40 років у селах Галичини, Прикарпаття і Закарпаття. Приватно навчала навіть онуків Івана Франка.

Не забуду я ніколи
Знак мій — тризуб в чистім полі.
Україна — край мій рідний,
Що був славний і свобідний...

Відчуваєте, «світанчата», який патріотизм та гордість за свій рідний край, за Україну, передавала Марійка Підгірянка у своїй поезії? Логічно, що й псевдонім обрала собі не випадково, а з любові та поваги до прикарпатських теренів, де топтали стежину її малі ніжки. Поряд із дитячими віршами писала й вірші на різні актуальні теми, а також лірику, в яких «виливала» свої особисті почуття. Також створила гімн учителів *Складаємо присягу*, музику до якого написав славнозвісний Станіслав Людкевич. Гімн став символом педагогічної відданості та любові до України.

А ще ж вам, напевно, відомі *Скочив котик, / Сів на плотик..., Скочив зайчик в тернину / І роздер кожушину..., Спіть, діточки, спіть, / Віченька стуліть..., Беручка, чемненька / Дівчинка Оленка...*, ну і *Гей, гуртуймось та лучімся, / Українські діти! / Зранку, змалку вже учімся / Для Вкраїни жити* (*Марш українських дітей*). І багато-багато інших!

Відомими є й *Вірші про абетку* та вірш *Моя мама* (*Снилось мені ясне сонце, що в хаті світило — / А то лиш так моя мама дивилася мило...*). Скільки ніжності та любові у таких рядках! Разом із своїм чоловіком написала і видала *Буквар для українських шкіл*.

Письменниця писала вірші як для своїх (а було їх четверо), так і для всіх дітей. Також писала оповідання та казки, займалася перекладами з інших мов. В останні роки була прикута до ліжка. Прожила 82 роки і похована на Личаківському кладовищі у Львові.

То ж ми маємо пам'ятати, шанувати та читати твори Марійки Підгірянки.

В Україні — в Тлумачі та Білих Ославах — створені музеї відомої українки. В Івано-Франківську Театр ляльок названо її ім'ям.

Мирослава Олійник
Світлини з мережі

eprasa.pl baf10a602b

Лауреати та фіналісти Воєводських предметних конкурсів 2026 у Лесиній школі в Бартошицях

Любомира Тхір
Директорка Лесиної школи
Світлини: з архіву школи

З великою радістю ми прийняли інформацію, що учні нашої школи досягли вагомих успіхів у Воєводських предметних конкурсах, організованих Куратором освіти Вармінсько-Мазурського воєводства в Ольштині у 2025/2026 навчальному році.

Ці конкурси належать до найпрестижніших освітніх змагань у регіоні та відзначаються дуже високим рівнем складності. Тому отримані результати заслуговують на особливе визнання. Особливо цінними вони є з огляду на те, що в нашій невеликій школі у восьмому класі навчається лише 14 учнів, а в сьомому — 11. Попри це, учні продемонстрували надзвичайні знання, наполегливість і цілеспрямованість, здобувши два звання лауреата та чотири звання фіналіста.

Завдяки високому рівню підготовки, систематичній праці та підтримці вчителів наші учні досягли результатів, якими може пишатися вся шкільна спільнота.

З **англійської мови лауреатками** стали **восьмикласниці**: **Амелія Гуз** і **Габріела Голота**, а **фіналісткою**: **Каміла Галан**. Учителька, яка готувала учнів: магістриня Наталія Куліш.

Учителька математики магістриня Лідія Стиранчак також має привід до гордості, адже її учні: **Ніна Волош** та **Адам Люзний** із восьмого класу та **Анна Понєвозік** із сьомого класу стали **фіналістами**.

Особливо варто підкреслити масштаб наших конкурсних досягнень. У класі, де навчається

лише 14 учнів, п'ять конкурсних відзнак воєводського рівня є винятковим результатом. Зате особлива увага належиться Анні Понєвозік. Це результат величезної наполегливої праці та відданості навчанню, оскільки, готуючись до конкурсу, учениця повинна була не лише досконало опанувати програму сьомого класу, а й успішно засвоїти матеріал із математики за восьмий клас. До здобуття звання лауреатки Ані бракувало лише одного бала. Незважаючи на це, її результат є надзвичайно високим і заслуговує на повагу. Вихід до фіналу такого престижного конкурсу, особливо для учениці сьомого класу, свідчить про її виняткові здібності, наполегливість та любов до математики. Це великий успіх як для самої учениці, так і для її вчительки, чия професійна праця та відданість справі принесли такі вагомі результати.

Дві лауреатки конкурсу були звільнені від складання державного підсумкового іспиту з англійської мови, а в їхніх сертифікатах буде зазначено найвищий можливий результат — 100%. Це виняткове досягнення, яке заслуговує на щирі вітання та визнання.

Це свідчить не лише про талант і працьовитість учнів, а й про високий рівень викладання та ефективну співпрацю між школою, вчителями й батьками.

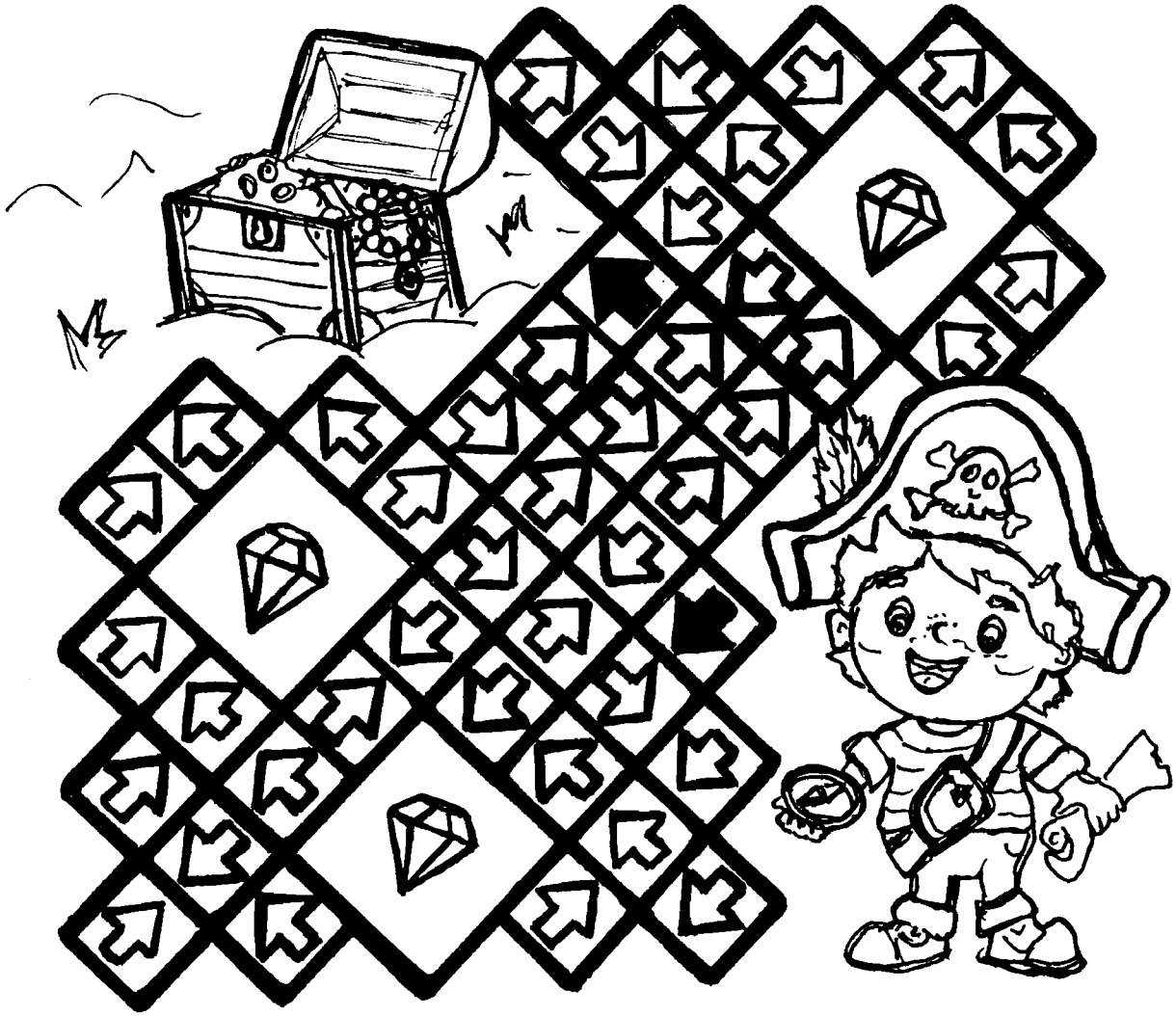
Щиро вітаємо учнів, учителів та батьків! Нехай цей успіх стане натхненням для подальшого розвитку, реалізації амбітних цілей і відкриття нових можливостей.

Бажаємо нових звершень, віри у власні сили та подальшого розвитку талантів!

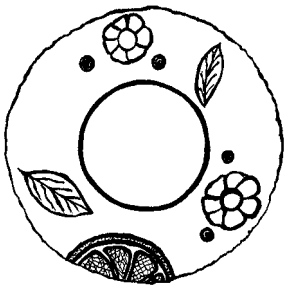
На першій світлині: вчителька англійської мови Наталія Куліш з ученицями; на другій: Лідія Стиранчак з фіналістами з математики.

eprasa.pl baf10a602b

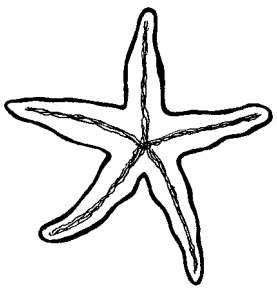
Канікули — це також час шукання скарбів... ☺ Допоможи маленькому піратові знайти дорогу до скарбу, збираючи по дорозі всі діаманти. Візьми до уваги напрямки, вказані стрілками. Починаючи від одної чорної стрілки, розфарбуй одним кольором усі наступні стрілки, які вказують дорогу. Виходом із лабіринту є інша чорна стрілка. ☺ Розфарбуй малюнок. ☺

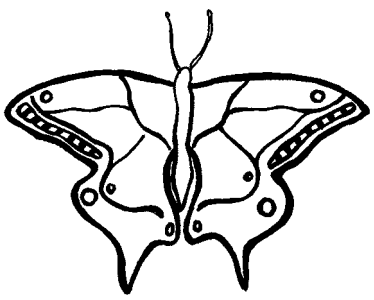

Розшифруй ребус та розфарбуй малюнки. ☺

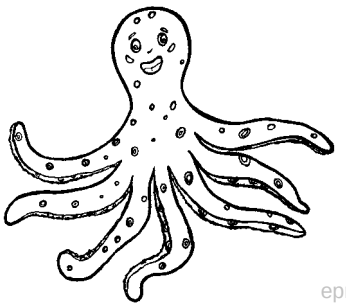
(морська)

x x _ x x x + x _ x x x + x x _ x x x x

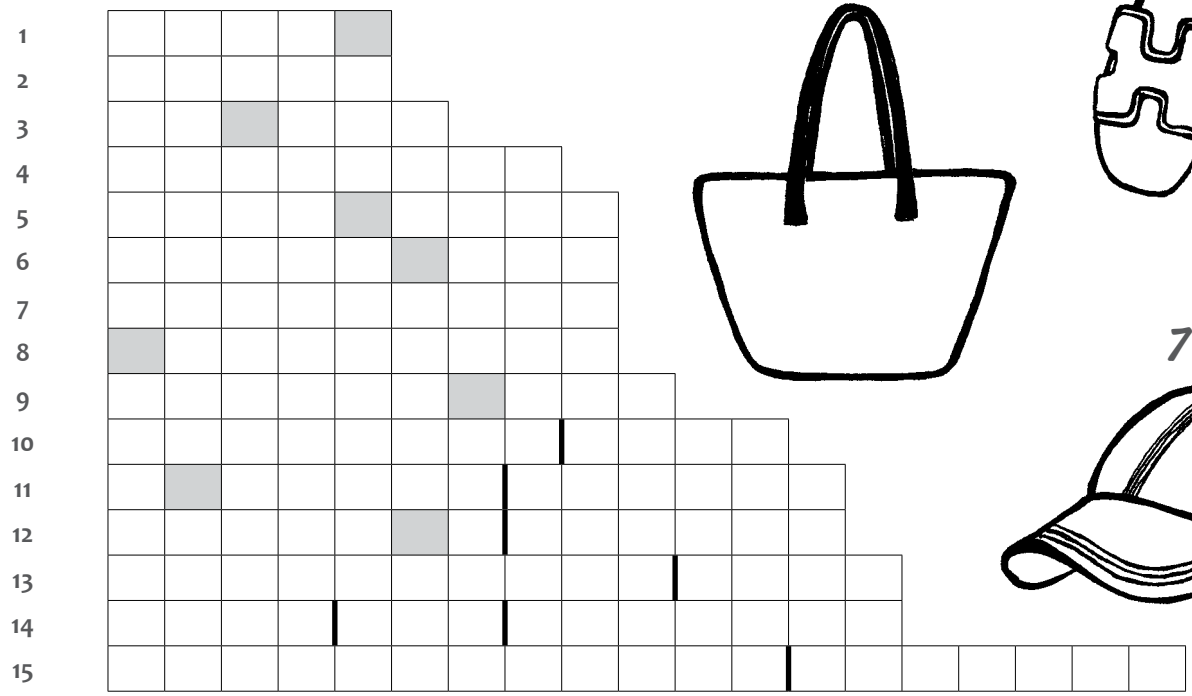
+

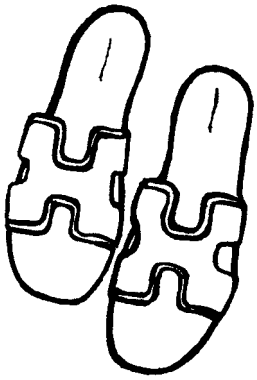

x _ x x x x x x x x

eprasa.pl baf10a602b

Розгадай кросворд та прочитай гасло. Розфарбуй малюнки. ☺

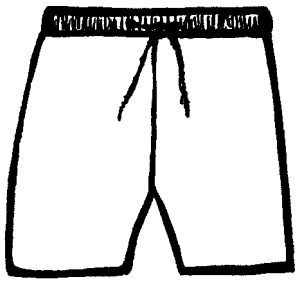

7

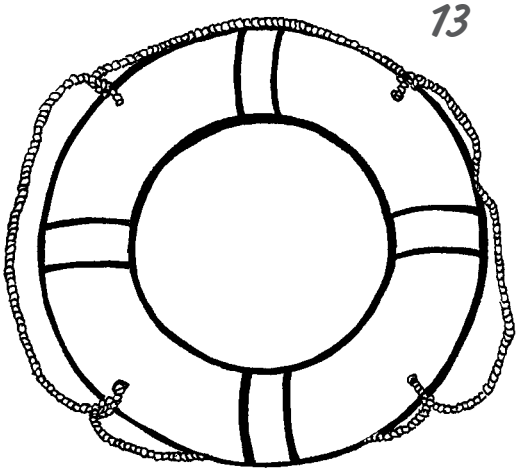
СЛОВНИЧОК

бейсболка	bejsbolówka
босоніжки	sandały
в'єтнамки	japonki
гамак	hamak
капелюх	kapelusz
купальник	kostium kąpielowy
ласти	płetwy
надувний м'яч	nadmuchiwana piłka plażowa
парасоля від сонця	parasol przeciwsłoneczny
парео	pareo
плавки	kąpielówki
пляжна сумка	torba plażowa
пляжний матрац	materac plażowy
пляжний намет	namiot plażowy
пляжний рушник	ręcznik plażowy
рятувальне коло	koło ratunkowe
крем від засмаги	krem do opalania
сонцезахисні окуляри	okulary przeciwsłoneczne
спрей проти комах	spray na owady
термосумка	torba termiczna
футболка	koszulka, T-shirt
шльопанці	klapki
шорти	szorty

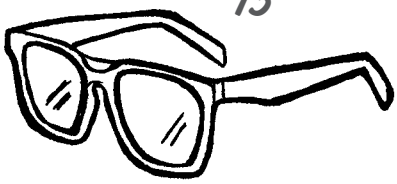
3

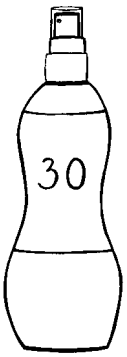

13

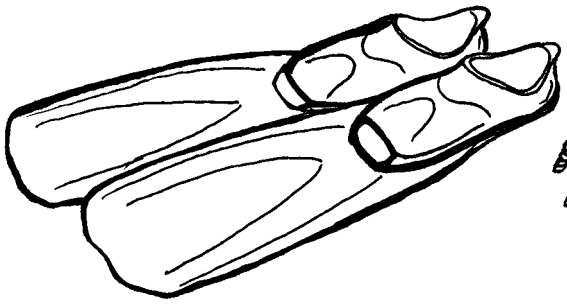

15

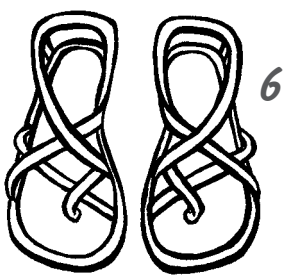

14

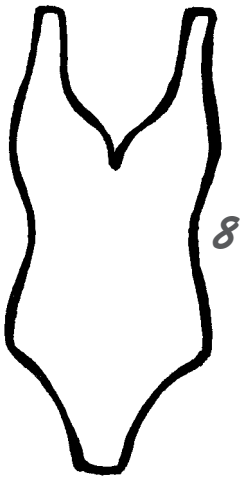
1

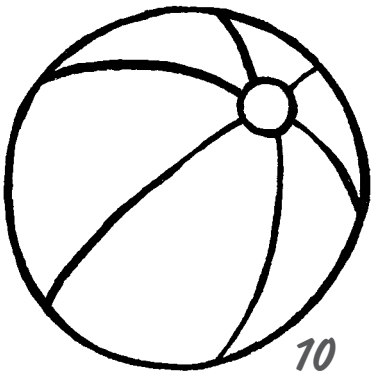

6

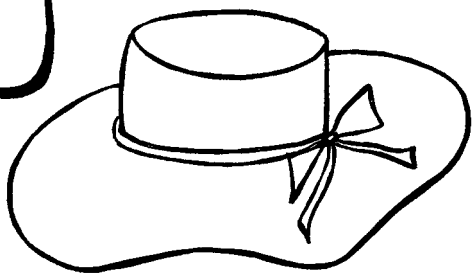
Катерина Степан

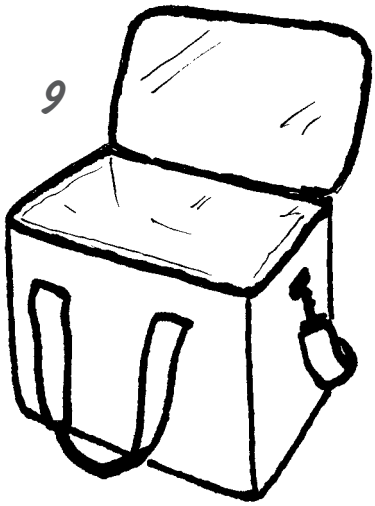
Світлик

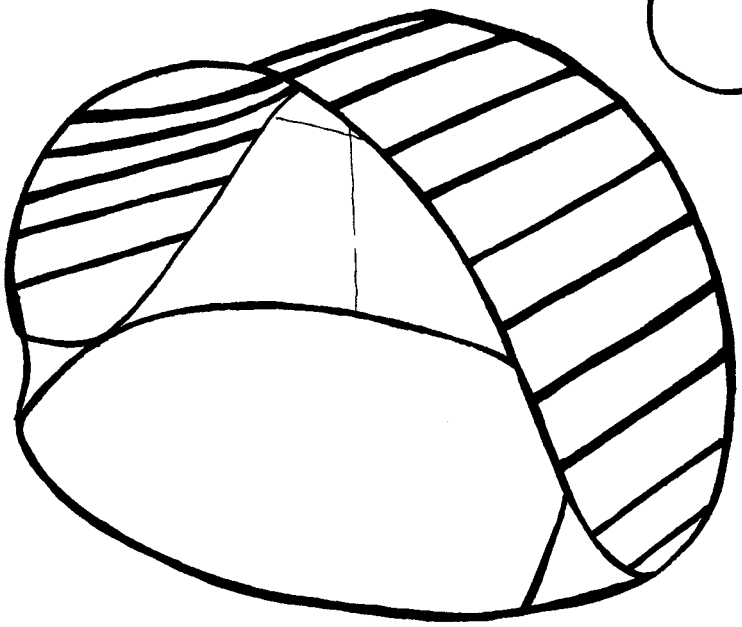

8

10

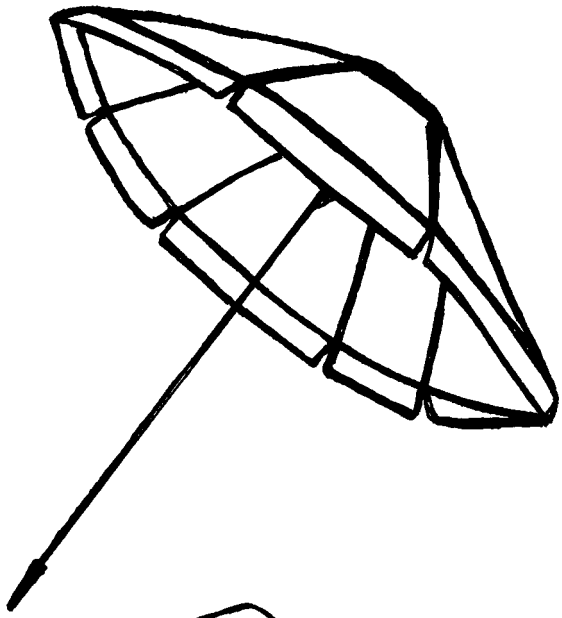

5

9

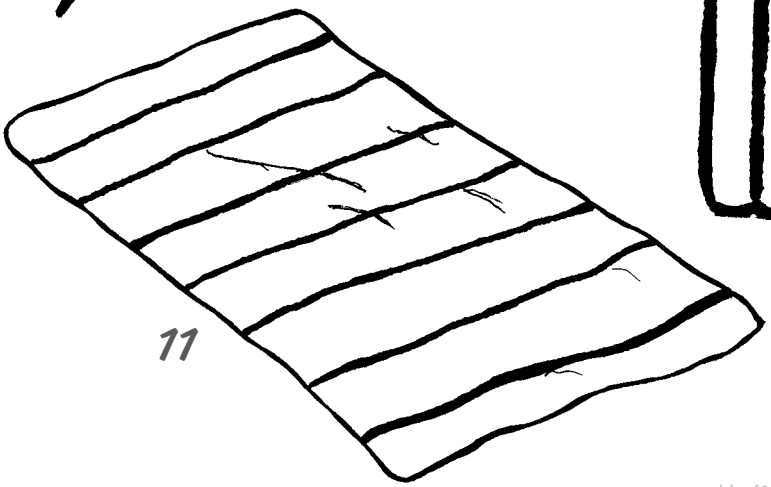

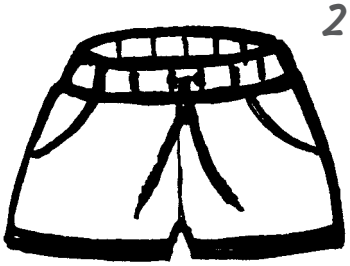

12

4

11

2

Катерина Степан

eprasa.pl baf10a602b

Катерина Степан

Познач кожному з динозаврів дорогу до його їжі. Кожну з трьох доріг розфарбуй іншим кольором. Розфарбуй малюнок. ☺

Поєднай лінією цифри від 1 до 80. Розфарбуй малюнок. ☺

eprasa.pl baf10a602b

День героїв України: жіноче обличчя хоробрости

23 травня відзначаємо День героїв України, встановлений на честь українських воїнів — борців та борчинь за самостійну соборну Українську державу. Що цікаво, не кожен герой є визнаним на державному рівні — і в цьому є певний парадокс: **найгучніші подвиги часто залишаються без офіційного голосу**. Адже держава фіксує історію через документи, укази й нагороди, тоді як справжній героїзм нерідко відбувається там, де немає камер, свідків чи навіть часу подумати про визнання.

Особливо це помітно у контексті Дня героїв України: поряд із відомими іменами існують тисячі тих, кого знають лише побратими, посестри, родини або врятовані ними люди. Це медикині, які витягують поранених із поля бою; волонтерки, що роками тримають тил; жінки, які не дали зламатися своїм родинам у найважчі моменти.

Їхній героїзм не завжди вписується у формальні критерії, але він має іншу силу — **живу**, **людську**, **щоденну**. І, можливо, саме такий героїзм є найщирішим: без очікування нагороди, без потреби у визнанні, але з глибоким внутрішнім переконанням робити правильне.

День героїв України — це не лише про відомі чоловічі імена, які ми звикли чути зі шкільних підручників чи новин. Це також про тисячі жінок, чия сила, витривалість і любов до Батьківщини стали фундаментом української боротьби — від минулого до сьогодення.

Українська історія часто змальовує жінку як берегиню — символ дому, тепла й традицій. Але цей образ значно ширший. У різні історичні періоди жінки брали до рук зброю, організовували підпільні рухи, рятували поранених і навіть керували військовими загонами. Ще за часів визвольних змагань XX століття жінки були зв'язковими, медикинями, розвідницями. Вони діяли тихо, але рішуче — часто ризикуючи життям без права на славу. Сьогодні героїня — це не абстрактний образ. Це жінка поруч: у формі, в лікарні, у волонтерському центрі або вдома з дітьми, поки її чоловік чи брат або сестра на фронті. Вона сильна не тому, що не боїться, а тому, що діє попри страх.

Ось кілька яскравих прикладів жінок, чий внесок особливо виразно розкриває **жіноче обличчя героїзму в Україні**:

Софія Галечко

Громадська діячка та військова, хорунжа Українських січових стрільців. Брала участь у запеклих боях у Карпатах, під час Першої світової війни. Зокрема — у битві на горі Маківка у 1915 році, що стала однією з найгероїчніших сторінок в історії УСС. У 1915 році отримала офіцерське звання — хорунжої. Стала першою жінкою-офіцером в історії українського війська. Галечко довела, що мужність не має статі.

Ольга Басараб

Активістка та розвідниця, що працювала на користь української незалежности у XX столітті. Була заарештована польською владою і загинула за нез'ясованих обставин у в'язниці — стала символом жертовности.

Ганна Дмитерко[1] (військовичка, десятниця УСС, згодом УГА), Софія Галечко та Ольга Басараб; Відень, 1917

1 За два місяці до смерті Ганна Дмитерко зазначила: «Подвиг жінки-українки в долі нашого народу став історичною традицією. Вона бере початок ще від великої княгині Ольги. Впродовж століть жінка-українка зберігала в собі прагнення до волі, яке поєднувалося з почуттям високої гідности й відповідальности за щастя рідного народу».

Катерина Зарицька

Одна з ключових діячок підпілля Організації українських націоналістів. Організовувала зв'язок і медичну допомогу для повстанців.

eprasa.pl baf10a602b

Провела багато років у радянських таборах, але не зламалася.

СУЧАСНІ ГЕРОЇНІ:

Ірина Фаріон

Професорка, громадська діячка, захисниця української мови, за що у 2024 році брутально вбита пострілом у голову біля власного під'їзду.

Ірина Фаріон

Ірина Цибух

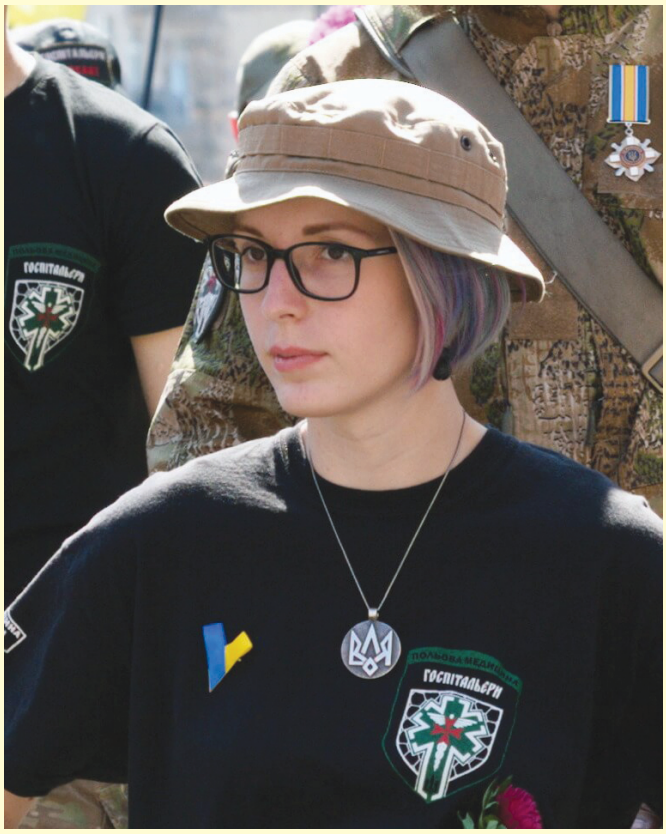
Військова та парамедикиня, яка поєднувала службу з медійною діяльністю, щоб розповідати правду про війну. Символ нової генерації свідомих і сміливих жінок.

Ірина Цибух; світлина з: https://24tv.ua/irina-tsibuh-zaginula-biografiya-poglyadi-gospitalyerki_n2565821

Яна Зінкевич

Заснувала добровольчий медичний батальйон «Госпітальєри». Вивозила поранених із найгарячіших точок. Навіть після важкої травми не залишила служіння — продовжує допомагати та розвивати медичну евакуацію.

Яна Зінкевич

Чому це важливо?

Говорити про жінок у контексті Дня героїв — означає відновлювати справедливість. Історія довго була неповною без їхніх імен. Сьогодні настав час бачити повну картину — де героїзм має жіноче обличчя так само, як і чоловіче.

Наталія Ориньчак

м. Венґожево

Світлини з мережі;
передостання: «Наше слово» № 29, 23 липня 2023, розмова Валерії Гуржий *Заради кожного життя» – медичний батальйон «Госпітальєри»*

eprasa.pl baf10a602b

МІСТА–ГЕРОЇ УКРАЇНИ
Миколаївщина: міста, засновані поселенцями

Московські горе-«завойовники», які намагались захопити всю Україну, пробували це зробити і на півдні. Тут під їхніми ударами опинилась не лише Херсонщина, а й Миколаївщина, зокрема міста Баштанка і Вознесенськ. У стародавні часи **Баштанка** була заселена кочовим народом — скіфами, про що свідчили давні кургани-могили (IV ст. до н. е.), розкопані археологами. Але з початку XIX століття тут з'явилися поселенці, в основному — українці.

Нинішня Баштанка, яка існує із 1806 року, називалась Полтавкою, бо більшість селян, які поселилися тут, вихідці із Полтавщини і (через 10 років) було їх близько 800. Займались звичними заняттями — землеробством і скотарством, але життя було важким через посуху і наліт сарани, яка знищувала врожай. Із початку двадцятих років XIX століття село стало військовим поселенням і за ним закріпили степові цілинні землі, які селяни повинні були освоїти. На початку XX століття у Полтавці жило вже більше 7 тисяч мешканців, діяли невеликі підприємства, майстерні і лавки, відбувалися ярмарки. В період ви-

Наслідки артобстрілу рашистами 21 серпня 2022 року; горить житловий будинок у Баштанці (джерело: https://uk.wikipedia.org/wiki/Баштанка)

звольних змагань 1917–1921 років село декілька разів захоплювали різні ворогуючі армії. Восени 1919 року, коли воно було в руках денікінців, селяни повстали, захопили декілька сіл і проголосили так звану Баштанську республіку (по назві місцевої балки — Баштанки). В ній керували комуністи і тому, за радянської влади, про цю подію писали твори. Остаточно радянська влада була

Мешканці Баштанки встояли проти московської навали (джерело: https://ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3827961-basztanka-ozivae-ak-bezstrasni-ludi-vidnovluut-ridne-misto.html)

встановлена в січні 1920 року. В 1928 році село перейменували на Баштанку, пізніше воно стало містом (із 1987 року) і страждало від усіх нещасть, які випали й на долю України. Населення Баштанки на рік московського нападу (2022) налічувало більше 12 тисяч чоловік. У ніч з 1 на 2 березня колона окупантів рушила до Баштанки, яка була районним центром, але їх, на переїзді через за-

Наслідки обстрілу Баштанки 12 березня 2022 року (джерело: https://uk.wikipedia.org/wiki/Баштанка)

лізницю, зупинило троє бійців територіальної оборони, озброєних гранатометами. Вони відкрили вогонь і вороги, не знаючи, скільки українців, звернули в інший бік. Після цього ще обстрілювали Баштанку, зруйнували декілька будинків, але місто так і не взяли.

Вознесенськ з'явився на тому місці, де колись існувало місто Соколи, а перед цим (у XV столітті), при впадінні річки Мертвород до Південного Бугу, була татарська фортеця Чичаклей,

eprasa.pl baf10a602b

Зруйновані житлові будинки Вознесенська; автор світлини Максим Скляренко (джерело: https://omore.city/articles/367316/voznesensk-dva-roki-potomu-yak-misto-vidbilo-navalu-rosiyan-ta-vidnovilo-zhittya)

яку зруйнував литовський князь Вітовт. Соколи входили до однієї з паланок Війська запорізького, а переправа через Південний Буг звалась Соколиною. Під час російсько-турецької війни з місцевих козаків був створений Бузький козацький полк, а пізніше і єгерський корпус, до якого увійшли й козаки. В 1795 році указом цариці Катерини II було засновано місто Вознесенськ, назване в честь Вознесіння Господнього. У двадцятих і тридцятих роках XIX століття місту «повезло»: його відвідали двох російських царів, спочатку Алєксандр I, потім — Ніколай I. А далі й справді повезло — приїхав і дав концерт всесвітньо відомий композитор і піаніст Ференц Ліст, який не визнавав ніяких земних «богів». Розповідають, що на одному з його концертів у Петербурзі, коли Ніколай I почав голосно розмовляти, піаніст припинив грати: «Коли говорить ваша величність, інші повинні мовчати». Цар закрив рота і... далі ні пари з уст. Ось така людина відвідала місто у 1846 році. В середині XIX столітті у Вознесенську з'явилась перша школа, військове училище, де навчалось 250 хлопчиків, пізніше — невеликі заводи, річкова пристань і залізниця (остання в 1912 році). Населення постійно зростало — в кінці XIX століття в місті мешкало до 16 тис. чоловік. Після революційних подій і війн у 1923 році Вознесенськ став

Зруйнований міст у Вознесенську; автор світлини Андріян Ізмайлов (джерело: https://omore.city/articles/367316/voznesensk-dva-roki-potomu-yak-misto-vidbilo-navalu-rosiyan-ta-vidnovilo-zhittya)

районним центром. До 1944 року був у складі Одеської, потім — Миколаївської області. Населення міста зростало: в 1989 році в ньому проживало 43,8 тис. чоловік. У незалежній Україні (в дев'яностих роках) була проведена приватизація ряду підприємств легкої і харчової промисловостей. Населення міста на 2013 рік складало вже 36 613 чоловік. Після початку повномасштабної

Залізничний міст, якому більше 100 років, підірваний 2 березня 2022 року (джерело: https://nikvesti.com/news/public/246031)

війни, з 2 по 18 березня 2022 року, йшли важкі бої за місто між нашими бійцями і окупантами. Щоб не дати ворогові оволодіти Вознесенськом було вирішено підірвати мости через річку Південний Буг. Один із таких мостів — залізничний, був збудований більше 100 років тому (у 1912 році). Жаль було, але на це пішли, завдяки чому окупанти не захопили місто і не прорвались далі — до Одеси. Розлючені невдачею московські війська постійно обстрілюють Вознесенськ. Місто тримається. 1 жовтня 2025 року Президент Володимир Зеленський підписав указ, згідно з яким Баштанка і Вознесенськ стали «Містами-героями України».

Олександр Любчич

СвітаНок — додаток «НС» для дітей
Відповідальна редакторка: Катерина Сень
Малюнки: Катерина Степан

Адреса редакції:
«СВІТАНОК» ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa
Електронна пошта: switanok@nasze-slowo.pl

Dodatek „Switanok" dofinansowano ze środków Budżetu Państwa.

eprasa.pl baf10a602b